

Broj 01/1952
Podgorica, 14.09.2020. godine

UNIVERZITET CRNE GORE
-Odboru za doktorske studije i Senatu-

Predmet: Materijal za sjednicu Odbora i Senata

Poštovani,

U skladu sa članom 34. Pravila doktorskih studija, dostavljamo Vam materijal za narednu sjednicu Odbora za doktorske studije, odnosno Senata Univerziteta Crne Gore i to:

-Obrazac PD (Prijava teme doktorske disertacije) sa propratnom dokumentacijom za kandidata mr Milicu Vukčević.

DEKAN
Prof. dr Nikola Milović

**UNIVERZITET CRNE GORE
EKONOMSKI FAKULTET PODGORICA
DOKTORSKE STUDIJE**

Br. 01/1952

Podgorica, 14.09.2020. god.

Na osnovu čl. 64. Statuta Univerziteta Crne Gore, člana 34. Pravila doktorskih studija, Vijeće Ekonomskog fakulteta je na elektronskoj sjednici održanoj 11.09.2020.godine donijelo

O D L U K U

1. Predlaže se Komisija za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije „**Analiza mogućnosti primjene tradicionalnih i savremenih modela za rano otkrivanje bankrotstva preduzeća na tržištima Crne Gore i Srbije**“ i kandidata **mr Milice Vukčević** u sastavu:
  - Dr Milan Lakićević, redovni profesor, Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore, mentor;
  - Dr Ana Lalević Filipović, redovni profesor, Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore, član;
  - Dr Mirko Andrić, redovni profesor, Ekonomski fakultet Subotica, Univerzitet u Novom Sadu, Srbija, član.
2. Odluka se dostavlja Centru za doktorske studije UCG na dalji postupak.

O B R A Z L O Ž E N J E

Kandidat **mr Milica Vukčević** se obratila Komisiji za doktorske studije sa Prijavom teme doktorske disertacije (obrazac PD) i zahtjevom da se imenuje Komisija za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije „**Analiza mogućnosti primjene tradicionalnih i savremenih modela za rano otkrivanje bankrotstva preduzeća na tržištima Crne Gore i Srbije**“ i kandidata.

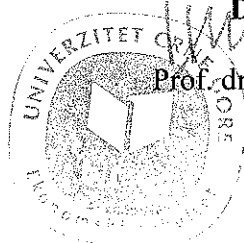
Komisija za doktorske studije je, nakon razmatranja dokumentacije i zahtjeva kandidata, predložila Vijeću fakulteta da donese Odluku da se imenuje Komisija za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije „**Analiza mogućnosti primjene tradicionalnih i savremenih modela za rano otkrivanje bankrotstva preduzeća na tržištima Crne Gore i Srbije**“ i kandidata **mr Milice Vukčević**.

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u dispozitivu.

DOSTAVLJENO:

- a/a
- referentu doktorskih studija,
- Centru za doktorske studije.

DEKAN

Prof. dr Nikola Milović

PRIJAVA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	mr Milica Vukčević
Fakultet	Ekonomski fakultet Podgorica
Studijski program	Doktorske studije ekonomije
Broj indeksa	1/19
Ime i prezime roditelja	Predrag Vukčević i Mirjana Vukčević
Datum i mjesto rođenja	25. 04. 1993. Podgorica
Adresa prebivališta	Grbavci, Ulica 1, br. 40
Telefon	069/910-186
E-mail	milica.v@ucg.ac.me milica.v080@gmail.com
BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA	
Obrazovanje	<p>2019 – danas Doktorske studije Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore</p> <p>2019. Postdiplomske akademske magistarske studije (60 ECTS) Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore, prosječna ocjena 9.88.</p> <p>2016. Osnovne akademske studije - Bachelor (240 ECTS) Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore, prosječna ocjena 9.69.</p> <p>2012. Srednje obrazovanje Gimnazija „Slobodan Škerović“ Podgorica</p> <p>2008. Osnovno obrazovanje Osnovna škola „Vlado Milić“ Podgorica</p>

Radno iskustvo	<p>Oktobar 2017 - danas</p> <p>Saradnik u nastavi Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore</p> <p>Angažovana na predmetima: Analiza poslovanja, Analiza finansijskih izvještaja, Biznis, Budžetsko računovodstvo i Računovodstvo troškova</p> <p>Oktobar 2017 – danas</p> <p>Saradnik u nastavi Prmijenjene studije menažmenta, Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore</p> <p>Angažovana na predmetima: Biznis analiza, Biznis i Upravljačko računovodstvo</p> <p>Januar 2017 – Oktobar 2017</p> <p>Program stručnog osposobljavanja Eknomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saradnik (pripravnik) na predemetima: Analiza poslovanja, biznis analiza, Statistika i Biznis statistika. • Administrativni poslovi za potrebe Fakulteta <p>Oktobar 2016 – Januar 2017</p> <p>Honorarni saradnik Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore</p> <p>Angažovana na predmetu Operaciona istraživanja</p>
Popis radova	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vukčević, M., Melović, B., Mitrović, V. S., Ćirović, D. (2020), Analiza identitetskih elemenata brenda na crnogorskom bankarskom tržištu u funkciji jačanja konkurentnost, IX Scientific Conference With International Participation Jahorina Business Forum 2020: Real and financial sector in the light of new technologies, new world trends and new challenges, 179-187, ISSN 2303-8969, Jahorina, BIH, 23-25.03.2020. 2. Ćirović, D., Melović, B., Mitrović, V. S., Vukčević, M. (2020), Motivi i barijere u kupovini organskih proizvoda u Crnoj Gori, IX Scientific Conference With International Participation Jahorina Business Forum 2020: Real and financial sector in the light of new technologies, new world trends and new challenges, 397-405, ISSN 2303-8969, Jahorina, BIH, 23-25.03.2020.

	<p>3. Ćirović, D., Vukčević, M., Melović, B., Mitrović, V. S. (2019), Organska proizvodnja u Crnoj Gori – analiza stanja i mogućnosti u funkciji brendiranja proizvoda, VIII naučna konferencija sa međunarodnim učešćem Jahorina poslovni forum: Tržište, etika i ekonomska politika u svjetlu modernizacije ekonomije i društva ISBN 978-99976-771-0-5, Jahorina, BIH, 27-29.03.2019.</p> <p>4. Vukčević, M., Ćirović, D., Muhadinović, M. (2018), Primjena WAI metodologije za analizu zastupljenosti elektronskog marketinga u hotelima na crnogorskom tržištu, Peta međunarodna naučna konferencija: Savremeni menadžerski izazovi i organizacijske nauke, BAS Institut za menadžment Bitolj, Makedonija</p> <p>5. Muhadinović, M., Đurišić, V., Vukčević, M. (2018), SEE-6 Economic Outlook – Montenegro, Vol. 4, 20-25, SEEA, Institute of Economic Sciences Belgrade, /e-ISSN 1849-8884/ ISSN1849-8817</p> <p>6. Vukčević, M., Ćirović, D. (2018), Primjena FAI metodologije za analizu stepena primjene elektronskog marketinga u turističkim agencijama na crnogorskom tržištu, VII naučna konferencija sa međunarodnim učešćem: Jahorinski poslovni forum, Jahorina, BIH 22-24.03.2018.</p> <p>7. Vukčević, M. (2017). Primjena modela Analitički hijerarhijski proces, <i>Bankar</i>, 39(52-57). Udruženje banaka Crne Gore. ISSN 1800-7465.</p>
--	---

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Na službenom jeziku	Analiza mogućnosti primjene tradicionalnih i savremenih modela za rano otkrivanje bankrotstva preduzeća na tržištima Crne Gore i Srbije
Na engleskom jeziku	Analysis of the possibilities of applying traditional and modern models for early detection of corporate bankruptcy in the Montenegrin and Serbian markets

Obrazloženje teme

Dinamično i nestabilno okruženje, rast konkurencije, izražene promjene i specifično poslovanje u uslovima krize, samo su neki od faktora koji, danas, u velikoj mjeri karakterišu način poslovanja preduzeća na tržištu. Stoga se javlja potreba za kontinuiranim istraživanjima, koja će uticati na donosiocima odluka prilikom poslovnog odlučivanja, a sve u cilju održavanja stalnosti poslovanja preduzeća. Tome u prilog govori činjenica da je za stekholdere važno pitanje da li će preduzeće, usled brojnih izazova sa kojima se susrijeće na tržištu, poslovati u budućem periodu ili će poći u stečaj. Drugim riječima, usled izražene potrebe za predviđanjem stečaja preduzeća, ali i sigurnijim poslovnim odlukama, razvijeni su modeli bazirani na pokazateljima iz finansijskih izvještaja, koji

omogućavaju predikciju uspješnosti poslovanja preduzeća u budućem periodu. Razlog tome je što korisnici finansijskih izvještaja žele da predvide buduće performanse preduzeća, kako bi donijeli adekvatne poslovne odluke, od kojih će u budućnosti ostvariti određenu korist i imati što veći prinos na ulaganja. Dodatno, prema zahtjevima Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i Međunarodnih standarda revizije u velikoj mjeri se ukazuje na pitanje odgovornosti rukovodstva preduzeća, ali i nezavisne revizije finansijskih izvještaja, kako bi pretpostavka o stalnosti poslovanja preduzeća bila održiva.

Prethodno navedeno uticalo je da modeli za rano otkrivanje bankrotstva preduzeća sve više dobijaju na značaju. Razlog tome je i prisustvo sve većeg broja stečajnih postupaka, što upućuje na neophodnost analize mogućnosti predviđanja bankrotstva preduzeća, kako bi se na vrijeme uočili rani indikatori, tj. signali lošeg poslovanja, a sve u cilju preduzimanja mjera od strane menadžmenta za poboljšanje poslovanja preduzeća. Da bi se to postiglo menadžerima je neophodna analiza finansijskih izvještaja, koja se može vršiti primjenom tradicionalne analize, ali i primjenom već postojećih, inostranih modela u cilju određivanja da li će preduzeće biti u stečaju ili ne.

Imajući u vidu ulogu i značaj koji ovi modeli imaju za donosiocima odluka, u ovoj disertaciji će biti izvršena analiza mogućnosti primjene tradicionalne analize finansijskih izvještaja i savremenih modela za rano otkrivanje bankrotstva preduzeća na tržištima Crne Gore i Srbije. Drugim riječima, cilj je utvrditi da li su postojeći savremeni modeli adekvatni za navedena tržišta, i da li se primjenom instrumenata tradicionalne analize daje jasnija slika o budućem poslovanju preduzeća. Na taj način doći će se do zaključka da li je neophodno kreiranje novih modela, prilagođenih za tržišta Crne Gore i Srbije, koji će donosiocima odluka omogućiti predviđanje bankrotstva preduzeća, na bazi unaprijed odabranih pokazatelja, ili već postojeći modeli imaju, ipak, zadovoljavajući nivo pouzdanosti za primjenu na ovim tržištima. Istraživanje će obuhvatiti period od 2015 do 2019. godine, pri čemu će se odnositi na srednja i velika preduzeća koja posluju na ovim tržištima, bez obzira na djelatnost kojoj pripadaju.

Na ovaj način pruža se jasnija slika donosiocima odluka u pogledu poslovanja preduzeća, na ovim tržištima, u odnosu na prethodnu godinu, ali se i ukazuje na mjere koje menadžment treba da preduzme kako bi se unaprijedilo poslovanje preduzeća a samim tim i njegova konkurentnost na tržištu, čime bi se smanjila vjerovatnoća da ista, ipak, bilježe poslovni neuspjeh.

Pregled istraživanja

Izražene promjene poslovanja na tržištu, posebno u uslovima krize, praćene nestabilnim okruženjem, ubrzanim razvojem tehnike i tehnologije i rastom konkurencije, samo su neki od faktora koji u značajnoj mjeri determinišu poslovanje preduzeća. Stoga se kod donosioca odluka javlja potreba za stalnim istraživanjima koja će im omogućiti uvid u poslovanje preduzeća, što će im pomoći prilikom donošenja poslovnih odluka. Drugim riječima, kod donosioca odluka, usled sve većeg broja poslovnih neuspjeha kompanija na tržištu, javlja se potreba za analizom finansijskih izvještaja, kao instrumentom koji će im omogućiti da na bazi vrijednosti finansijskih pokazatelja primjenjuju i analiziraju modele, čime će im se jasnije prikazati kako njihovo preduzeće posluje u odnosu na prethodnu godinu, ali i sugerisati na segmente koje treba poboljšati, a sve u cilju sprečavanja pojave stečaja preduzeća.

Poslovni neuspjeh nastaje kada preduzeće, bez obzira na djelatnost i veličinu, nije u mogućnosti da izmiri svoje obaveze. Drugim riječima, preduzeća koja su doživjela poslovni neuspjeh imaju određene indikatore u vidu finansijskih pokazatelja, koji ih upućuju na loše poslovanje (Ahmandi et

al., 2012). Stoga, modeli za rano otkrivanje bankrotstva preduzeća, kreirani na bazi finansijskih pokazatelja, sve više dobijaju na značaju, pa i ne čudi činjenica da je ova problematika predmet istraživanja brojnih autora.

Uopšteno govoreći, modeli za predviđanje bankrotstva kompanija mogu se podijeliti u tri grupe. Prvu grupu čine modeli koji se zasnivaju na statističkim metodama. Riječ je o univarijantnim i multivarijantnim modelima. U ovoj grupi nalaze se MDA, logit i probit modeli. Drugu grupu čine modeli vještačke inteligencije, koji su kompleksniji za primjenu. U okviru ovih modela nalazi se drvo odlučivanja, neuronske mreže i *Support Vector Machines* (SVM). Treću grupu čine teorijski modeli kojima statistička analiza služi kao podrška za teorijska uporišta (Klepáč i Hampel, 2018; Alaminos et al., 2016). Za razliku od prethodnih autora, autori Lakićević i Mijić (2018), ukazuju da se modeli za predviđanje bankrotstva kompanija mogu podijeliti na tradicionalne i savremene modele. Tradicionalni modeli podrazumijevaju primjenu pokazatelja koji se odnose na analizu imovinskog, finansijskog i prinostnog položaja preduzeća na bazi finansijskih izvještaja, dok savremene modele čine Altmanov model, Springejt model, Zmijevski model, Beks model i drugi.

Do pojave istraživanja Beavera (1966), prva studija koja se bavila predviđanjem poslovnog neuspjeha razvijena je od strane Charles L. Merwina, i smatrala se najznačajnijom studijom do šestdesetih godina 20 vijeka (Bogdan et al., 2019). Međutim, univarijantna analiza Beavera (1966), koji je studiju zasnovao na proučavanju 79 kompanija u stečaju, kasnije je bila od velike važnosti za razvoj multivarijantnih modela za predviđanje stečaja u preduzećima.

Prvi multivarijanti model razvio je Altman 1968. godine. Altmanov model ili Altmanov Z-skor podrazumijevao je predviđanje stečaja proizvodnih preduzeća na bazi pet analitičkih pokazatelja i prvobitno je razvijen za potrebe američkog tržišta. Prema ovom modelu, ukoliko je preduzeće imalo vrijednost Z skora veću od 3, preduzeće je karakterisala finansijska stabilnost. Vrijednost Z skora veća od 1.81, a manja od 2.99, ukazivala je da se preduzeće nalazilo u „sivoj“ zoni, dok vrijednost Z-skora koja je veća od 1.10, a manja od 1.80, označavala je da će proizvodno preduzeće u narednoj godini biti u stečaju Altman (1968). Međutim, pošto se prvobitni Altmanov model odnosio samo na proizvodna preduzeća koja se kotiraju na berzi, vremenom se javila potreba za razvijanjem modela koji se odnose i na druge privredne djelatnosti bez obzira da li se preduzeće kotira na berzi ili ne. Tako je razvijen Z' skor model namijenjen preduzećima koja se ne kotiraju na berzi i Z" skor model, namijenjen preduzećima koja ne pripadaju sektoru proizvodnje (Altman et al., 2014).

Pored Altmanovog modela, za predviđanje bankrotstva kompanija značajan je i Springejt (*Springate*) model, koji klasifikuje preduzeća na dvije grupe i to na zdrava preduzeća i preduzeća kod kojih je prisutna velika vjerovatnoća stečaja u narednoj godini. Model je oblikovan na bazi četiri pokazatelja sa graničnom vrijednošću 0.862 (Sembiring, 2015). Značajan model za predikciju bankrotstva kompanija razvio je i Ohlson, 1980. godine, formirajući logit model, u cilju prevazilaženja nedostataka diskriminacione funkcije (Ohlson, 1980). Ohlson kritikuje prethodna istraživanja o predviđanju poslovnog neuspjeha zbog korištenja uparenih uzorka i neispunjenih obaveznih pretpostavki diskriminacione analize. Stoga, logistička regresija ne zahtijeva normalnost rasporeda nezavisnih varijabli, što je prednost u primjeni u odnosu na diskriminacionu funkciju (Vlaović-Begović, 2017). Takođe, u literaturi je poznat i Zmijevski model, koji na bazi tri analitička pokazatelja daje vrijednost funkcije vjerovatnoće između 0 i 1. Što je vrijednost bliža 1, veća je vjerovatnoća da će u tom preduzeću nastupiti stečaj u narednoj godini (Zmijewski 1984).

Za identifikovanje krize u preduzeću na primjeru evropskih preduzeća, važan je i Kralicekov DF

pokazatelj. Ovaj pokazatelj može bilježiti pozitivane i negativane vrijednosti, pri čemu pozitivna vrijednost pokazatelja ukazuje na solventnost preduzeća, a negativna na insolventnost preduzeća. Vrijednost ovog pokazatelja kreće se od -1 do 3. Preduzeća koja imaju vrijednost DF pokazatelja veću od 3, pripadaju grupi preduzeća sa izvrsnom finansijskom stabilnošću (Alihodžić, 2013; Machek, 2014).

Za potrebe procjene uspješnosti poslovanja preduzeća od strane vlasnika, u Češkoj je 2014. godine razvijen model IN99, koji se zasniva na primjeni četiri analitička pokazatelja i ukazuje da ukoliko je vrijednost pokazatelja veća od 2.07 radi se o zdravom preduzeću, dok ukoliko je vrijednost pokazatelja manja od 0.684, preduzeće je u stečaju. Vrijednosti pokazatelja, dobijene između gornje i donje granice, ukazuju da se preduzeće nalazi u „sivoj“ zoni (Neumaierová i Neumaier, 2014). Za razliku od modela IN99, za potrebe kreditora u cilju ocjene performansi preduzeća, u Češkoj je razvijen i model IN05. Model se zasniva na primjeni pet pokazatelja, te u zavisnosti od vrijednosti pokazatelja preduzeća se svrstavaju u kategoriju zdravih, ukoliko je vrijednost pokazatelja veća od 0.5, odnosno preduzeća su u stečaju ako je vrijednost manja od 0.9. Vrijednost pokazatelja između ove dvije granice, takođe ukazuje da se preduzeće nalazi u „sivoj“ zoni (Neumaierová i Neumaier, 2014).

Osim prethodno navedenih modela, u literaturi je poznat i BEX model, razvijen tokom 2007. godine na hrvatskom tržištu i namijenjen je za procjenu uspješnosti poslovanja preduzeća na tržištu kapitala. Model je formiran na osnovu četiri pokazatelja iz finansijski izvještaja i ukazuje da ukoliko je vrijednost BEX pokazatelja veća od 6, preduzeće posluje sa izvrednim rezultatima, dok ukoliko je vrijednost manja od 0 preduzeće posluje sa lošim rezultatima (Belak et al., 2007).

Primjena modela neuronskih mreža (*Neural Networks*), drvo odlučivanja (*Decision Trees*), *Support Vector Machines*, *Restricted Boltzmann Machine*, predstavlja novi pristupi predviđanju bankrotstva zasnovan na vještačkoj inteligenciji (Panchal et al., 2019). Prethodno navedeni modeli vještačke inteligencije mogu naći uporište na tržištu, ali su kompleksni za primjenu i intepretaciju dobijenih rezulta. Međutim, prema istraživanju autora Alaminos et al. (2016), ovi modeli ipak ne daju uvijek najpreciznije rezultate.

Koliko su statistički modeli za analizu ove problematike važni za donosioce odluka, najbolje govore istraživanja brojnih autora, koji iste primjenjuju kako bi ispitali da li postoji vjerovatnoća da analizirano preduzeće bilježi poslovni neuspjeh na tržištu. Tako je u Iranu i Maleziji sprovedeno istraživanje primjenom logit modela, koje je za predmet imalo utvrđivanje finansijskih pokazatelja koji imaju signifikantan uticaj na predviđanje bankrotstva preduzeća (Ahmadi et al., 2012; Low et al., 2001; Abdullah et al., 2016). Za razliku od prethodnih autora, autori Pongsat et al. (2004), u svom istraživanju primijenili su logit model i Altmanov Z skor, u cilju predviđanja bankrotstva malih i velikih preduzeća u Aziji, pri čemu je predmet analize utrditi koji je od ova dva modela pouzdaniji za predviđanje poslovnog neuspjeha. Slično istraživanje sprovedeno je u Jordanu, kada je za predviđanje bankrotstva preduzeća primijenjen Altmanov Z skor i Kida model (Alkhatib et al., 2011).

Na važnost primjene finansijskih pokazatelja i Altmanovog Z modela ukazuje i istraživanje sprovedeno u Pakistanu, gdje se ispitala sposobnost ovih modela da predvide bankrotstvo kompanija u sektoru tekstila (Awais et al., 2015). Takođe, u istoj zemlji je sprovedena analiza koja se odnosi na primjenu Altmanovog i Abbas modela za predviđanje bankrotstva nefinansijskih preduzeća koja se kotiraju na berzi (Roomi et al., 2015).

Primjena Altmanovog Z skora prikazana je u istraživanju sprovedenom u Šri Lanci, pri čemu je predmet istraživanja mogućnost predikcije stečaja kompanija za proizvodna preduzeća koja se kotiraju na berzi (Anandasayanan i Subramaniam, 2017). Za razliku od prethodno navedenih autora, autori Nireesh i Pratheepan (2015) su na tržištu iste zemlje analizirali primjenu Altmanovog modela, ali u ovom slučaju za sektor trgovine. Predviđanje bankrotstva kompanija sprovedeno je i u Teheranu, sa ciljem utvrđivanja mogućnosti predviđanja bankrotstva za kompanije koje se kotiraju na berzi primjenom Altman (*Altman*), Springejt (*Springate*), Zmijevski (*Zmijevski*) i Grover modela (Aminian et al., 2016). Primjena modela vještačke inteligencije bila je predmet istraživanja Hanić et al. (2013), sa ciljem upoređivanja sposobnosti predviđanja bankrotstva kompanija primjenom ovih modela u odnosu na Altmanov Z model.

Za razliku od prethodnih autora, koji su imali za cilj analizu primjene modela za predviđanje bankrotstva preduzeća u jednoj zemlji za određeni segment tržišta, autor Alaminos et al. (2016), primjenjujući logit model, istraživao je mogućnost formiranja globalnog modela koji se može primijeniti za predviđanje bankrotstva kompanija. Tako je obuhvatio region Azije (Japan, Južnu Koreju, Singapur i Tajvan), Evrope (Austriju, Dansku, Francusku, Njemačku, Irsku, Italiju, Luksemburg, Holandiju, Norvešku Portugal, Španiju, Švajcarsku i Veliku Britaniju) i Amerike (Kanadu i Sjedinjene Američke Države).

Logistička regresija primijenjena je i u Albaniji u cilju mogućnosti predviđanja bankrotstva preduzeća (Ballkoci i Gremi, 2017). Autor Smaranda (2014) je vršila mogućnost primjene modela za predviđanje bankrotstva malih preduzeća u Rumuniji, sa osvrtom na finansijsku krizu pri čemu je analiza izvršena primjenom Altmanov i Taffler modela i modela logističke regresije. Takođe, autori Makeeva i Neretina (2013), uzimajući u obzir efekte krize, primjenom logit i probit modela, na tržištu Rusije, analizirali su mogućnost predviđanja bankrotstva preduzeća. Primjena Altmanovog modela testirana je i u Italiji, na preduzećima koja se kotiraju na berzi (Celli, 2015).

Mogućnost primjene modela za predviđanje bankrotstva preduzeća sprovedeno je i u Hrvatskoj, pri čemu su autori Bogdan et al. (2019) primjenjivali Altmanov model, dok je autor Pervan (2017) bankrotstvo kompanija analizirao primjenom logističke regresije, na primjeru malih i srednjih preduzeća. Na teritoriji Hrvatske je sprovedeno i istraživanje o mogućnosti predviđanja bankrotstva preduzeća, na bazi relevantnih finansijskih pokazatelja i to pokazatelja likvidnosti, solventnosti i profitabilnosti za mala i srednja preduzeća, dok se analiza primjene pokazatelja solventnosti i likvidnosti odnosila na velika preduzeća (Zenzerović, 2011). Autori Pervan et al. (2011), su na tržištu Hrvatske, ispitivali mogućnost primjene diskriminacione analize i logističke regresije za predviđanje bankrotstva kompanija.

Važno istraživanje, sprovedeno je i od strane autora Božić i Stevanović (2016) u Bosni i Hercegovini, tačnije u Republici Srpskoj, gdje su primjenom Beaver, Zmijevski i EMS modela (za tržišta u nastajanju) i logističke regresije analizirali mogućnost predviđanja bankrotstva preduzeća. Primjenom korigovanog modela Z", izvršena je analiza kreditnog boniteta preduzeća u Srbiji u cilju utvrđivanje vjerovatnoće nastanka stečajnog postupka (Begović et al., 2014). Na tržištu Srbije sprovedeno je i istraživanje autora Bešlić Obradović et al. (2018), gdje se na primjeru proizvodnih preduzeća, primjenom logističke regresije, analizirala mogućnost predviđanja bankrotstva preduzeća. Početak istraživanja o modelima za predviđanje bankrotstva preduzeća u Crnoj Gori, vezuje se za autore Lakićević i Mijić (2018), pri čemu se analiza zasnivala na primjeni sedam odabranih finansijskih pokazatelja i četiri modela za mogućnost predviđanja bankrotstva preduzeća.

Imajući u vidu prethodna istraživanja, kao i činjenicu da je područje istraživanja poslovnih

poteškoća bogato različitim modelima i metodama, može se zaključiti da najveći stepen primjene na tržištima imaju modeli koji se zasnivaju na statističkim metodama i finansijskim pokazateljima. Takođe, uočava se da je ova problematika aktuelna i popularna među autorima u svijetu, te se modeli za predviđanje bankrotstva primjenjuju bez obzira na veličinu, djelatnost preduzeća i tržište na kojem posluju.

Međutim, uprkos velikom značaju koji ovi modeli imaju za održavanje stalnosti poslovanja preduzeća, isti se gotovo i ne primjenjuju u Crnoj Gori. Takođe, postoji veoma mali broj istraživanja koji su imala za predmet ovu problematiku i u susjednoj zemlji, Srbiji, za razliku od ostalih zemalja regiona. Stoga će u ovom radu biti izvršena analiza mogućnosti primjene tradicionalnih i savremenih modela za rano otkrivanje bankrotstva preduzeća na tržištima Crne Gore i Srbije. Cilj je utvrditi pouzdanost primjene savremenih modela za navedena tržišta, ali i ispitati da li pokazatelji tradicionalne analize pružaju pouzdanu sliku o budućem poslovanju preduzeća. Na ovaj način će se premostiti jaz između teorije i prakse i doći će se do zaključka da li je na tržištima Crne Gore i Srbije neophodno kreiranje novih modela, koji će donosiocima odluka omogućiti predviđanje bankrotstva preduzeća, na bazi unaprijed odabranih pokazatelja, ili već postojeći modeli imaju, ipak, zadovoljavajući nivo pouzdanosti za primjenu. Na taj način će se olakšati menadžerima u procesu donošenja poslovnih odluka, ali i u pogledu održavanja dugoročnog poslovanja i konkurentnosti preduzeća na tržištu, što je posebno važno, ako se uzme u obzir da obje zemlje još uvijek nijesu završile proces tranzicije.

Cilj i hipoteze

Tema istraživanja predložene disertacije je analiza mogućnosti primjene tradicionalnih i savremenih modela za rano otkrivanje bankrotstva preduzeća na tržištima Crne Gore i Srbije.

Osnovni cilj je ispitati da li su postojeći savremeni modeli za predviđanje bankrotstva preduzeća adekvatni za navedena tržišta i da li se primjenom instrumenata tradicionalne analize pruža jasniji uvid u njihovo poslovanje, sa ciljem održavanja kontinuiranog poslovanja. Na taj način doći će se do zaključka da li je neophodno kreiranje novih modela, za tržišta Crne Gore i Srbije, koji će donosiocima odluka omogućiti predviđanje bankrotstva preduzeća, na bazi unaprijed odabranih pokazatelja, ili već postojeći modeli imaju, ipak, zadovoljavajući nivo pouzdanosti za primjenu na ovim tržištima. Razlog kreiranja sopstvenih modela leži u činjenici da su prethodno kreirani modeli namijenjima tržištima razvijenih zemalja, što je posebno važno ako se uzme u obzir da su Crna Gora i Srbija tranzicione zemlje. Stoga se nameće dodatan cilj koji se odnosi na kreiranje modela namijenjenih tržištima ovih država, što ujedno može poslužiti i donosiocima odluka i drugih zemalja koje se nalaze na sličnom nivou privrednog razvoja.

Uzimajući u obzir prethodna istraživanja, kao i identifikovani literarni jaz i cilj rada, formulisana su istraživačka pitanja i hipoteze:

IP₁: Da li vrijednosti pokazatelja dobijenih primjenom tradicionalne analize finansijskih izvještaja mogu biti indikatori za rano otkrivanje bankrotstva preduzeća u Crnoj Gori i Srbiji?

IP₂: Koji je stepen pouzdanosti primjene savremenih modela za predviđanje bankrotstva preduzeća u Crnoj Gori i Srbiji?

Da bi se dao odgovor na prvo i drugo istraživačko pitanje, u radu će se primijeniti tradicionalni i

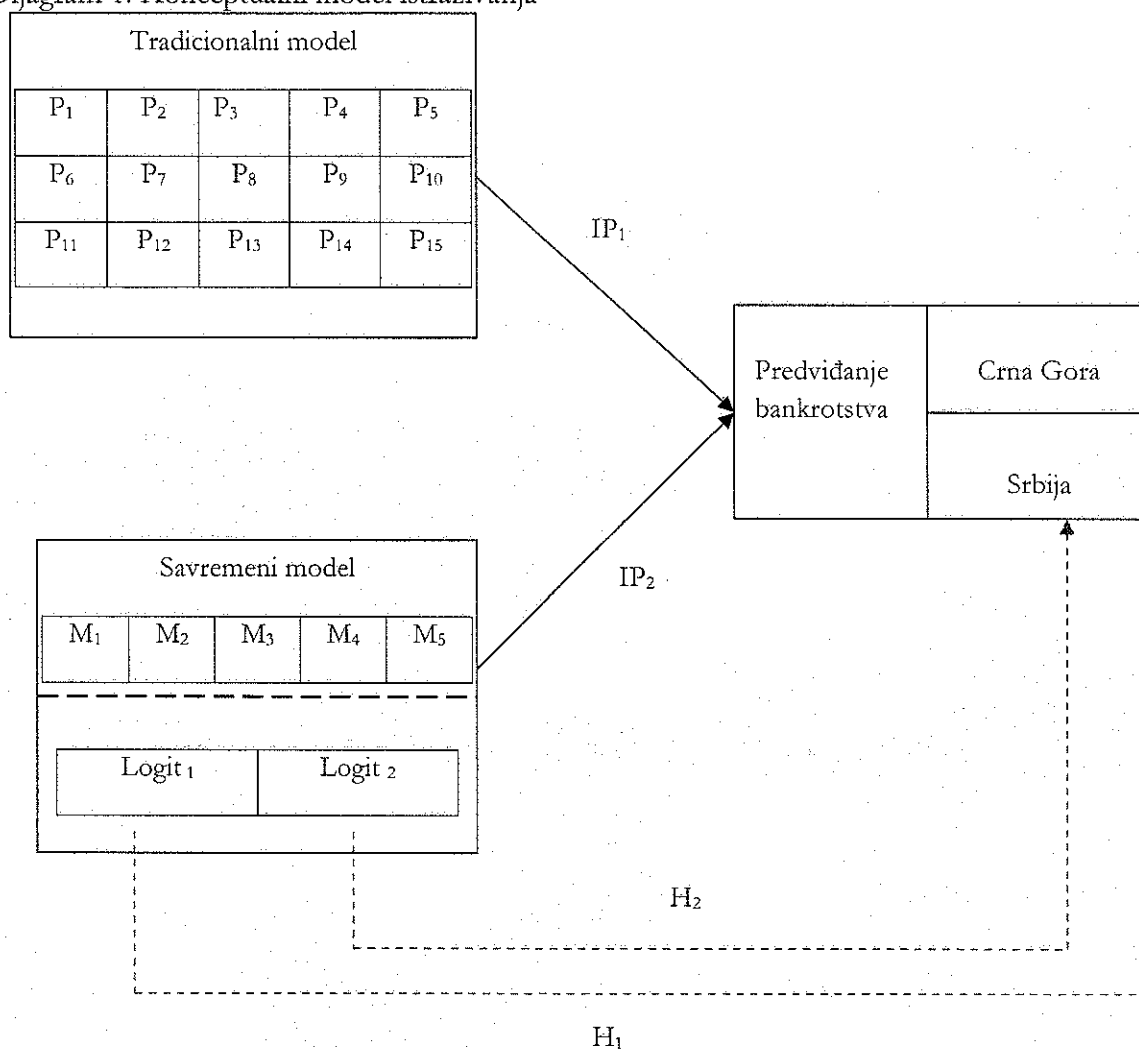
savremeni modeli kako bi se utvrdila pouzdanost njihove primjene za predviđanje bankrotstva preduzeća. Konkretno, tradicionalni model podrazumijeva obračun pokazatelja koji se odnose na analizu imovinskog, finansijskog i prinostnog položaja preduzeća, dok su savremeni modeli koji će se primijeniti u radu Altmanov model, Springejt model, Kraličekov model, Zmijevski model i BEX model, što je u skladu sa prethodnim istraživanjima.

H₁: Primjenom logističke regresije kreira se model za procjenu mogućnosti bankrotstva preduzeća na tržištu Crne Gore koji blagovremeno i kroz adekvatne indikatore prepoznaje znake ranog otkrivanja bankrotstva

H₂: Primjenom logističke regresije kreira se model za procjenu mogućnosti bankrotstva preduzeća na tržištu Srbije koji blagovremeno i kroz adekvatne indikatore prepoznaje znake ranog otkrivanja bankrotstva.

Da bi se potvrdila/odbacila prva i druga hipoteza kreiraće se, uz pomoću logističke regresije, logit model za obje zemlje pojedinačno, na bazi unaprijed određenih pokazatelja, na osnovu prethodnih istraživanja, poštujući neophodne korake kako bi se kreirao statistički značajan model. U skladu sa postavljenim istraživačkim pitanjima i hipotezama, kreiran je konceprualni model istraživanja, prikazan na dijagramu 1.

Dijagram 1: Konceptualni model istraživanja

Na osnovu konceptualnog modela može se vidjeti da se tradicionalna analiza zasniva na primjeni petnaest pokazatelja, označenih sa oznakom P_1 do P_{15} , koji će se izračunati na osnovu zvaničnih finansijskih izvještaja preduzeća, preuzetih sa sajtova Poreske uprave Crne Gore i Agencije za privredna društva. Nakon prikupljanja podataka, isti će biti selektovani za dalje izračunavanje svakog pokazatelja pojedinačno. Važno je napomenuti da svaki pokazatelj tradicionalne analize ima svoje granične vrijednosti. U zavisnosti od toga kolika je granična vrijednost pokazatelja i vrijednost dobijena istraživanjem, zaključiće se u kakvom je položaju preduzeće i da li isto ima predispozicije za pojavu poslovnog neuspjeha, odnosno stečaja.

Kada je riječ o savremenim modelima, može se vidjeti da će se istraživanje zasnovati na primjeni pet savremenih modela označenih oznakama M_1 do M_5 , i posebno kreiranim logit modelima označenim $Logit_1$ i $Logit_2$, namijenim za tržišta Crne Gore i Srbije redom. Za svaki od pet modela pojedinačno će se prvo prikupiti podaci na osnovu zvaničnih finansijskih izvještaja preduzeća (Bilans stanja, Bilans uspjeha i Izvještaj o novčanim tokovima) i nakon toga izračunati pokazatelji. Svaki od ovih modela ima svoj skor i u skladu sa vrijednošću koja se dobije analizom, utvrdiće se da li preduzeće posluje u zoni stečaja, svojoj zoni poslovanja sa mogućnošću oporavka i unapređenja, ili je ipak riječ o finansijski zdravim preduzećima. Kao posebna vrsta savremenih modela, u radu će biti primijenjeni logit modeli za tržišta Crne Gore i Srbije, u cilju kreiranja sopstvenih modela za predviđanje bankrotstva preduzeća u ovim zemljama.

Materijali, metode i plan istraživanja

Istraživanje predložene teme dokorskog rada je empirijsko, jer se sprovodi na konkretnim, realnim podacima koji su preuzeti iz zvaničnih finansijskih izvještaja preduzeća (Bilans stanja, Bilans uspjeha, Izvještaj o tokovima gotovine), preuzetih za sajtova Poreske uprave Crne Gore i Agencije za privredna društva Srbije. Podaci koji se odnose na broj preduzeća u stečaju u obje zemlje dobiće se iz Centralnog registra privrednih subjekata (Crna Gora), Centralne banke Crne Gore i Agencije za privredna društva (Srbija). Za preduzeća koja se kotiraju na berzi, korišćiće se i podaci sa berzi (Montenegro berza i Beogradska berza).

Istraživački pristup je eksplanatorni jer je na osnovu istraživanja literature uočen jaz između teorije i prakse, uzimajući u obzir činjenicu da na crnogorskom tržištu jos niko nije sproveo analizu ove vrste u ovom obimu, dok u susjednoj Srbiji, postoji veoma mali broj autora koji su se bavili ovom problematikom i to na nedovoljnom nivou iz razloga što ni u jednom istraživanju, prema saznanju autora, nijesu obuhvaćena srednja i velika preduzeća bez obzira na djelatnost kojoj pripadaju, već su se autori odlučivali za određenu kategoriju preduzeća.

U radu će se koristiti abduktivni pristup, odnosno induktivni i deduktivni pristup zajedno. Induktivni, jer će se na osnovu pojedinačnih posmatranja doći do zaključka, a deduktivni jer je teorija bila podloga da bi se došlo do podataka o pojedinačnim nalazima, na osnovu kojih će se izvoditi zaključci.

Takođe, u radu će biti zastupljen kvantitativni pristup. Kvantitativni pristup se odnosi na primjenu tradicionalnog modela i savremenih metoda za predviđanje bankrotstva preduzeća na tržištima Crne Gore i Srbije. Tradicionalni model zasniva na analizi imovinskog, finansijskog i prinosnog položaja preduzeća, na osnovu zvaničnih finansijskih izvještaja. Konkretno na bazi odabranih petnaest pokazatelja i njihovih graničnih vrijednosti, analiziraće se mogućnost predviđanja bankrotstva preduzeća na ovim tržištima. Savremeni modeli su, drugim riječima finansijski modeli,

kreirani uz pomoć matematičko-statističkih relacija. U ovom radu će se, kao savremeni modeli, primijeniti Altmanov model i njegove varijacije u zavisnosti od djelatnosti preduzeća i kotiranja na berzi istih, Springejt model, Kraličekov model, Zmijevski model i Beks model. Navedeni modeli odabrani su na osnovu popularnosti modela, prethodnih istraživanja u domaćoj literaturi, dostupnosti podataka, ali i tehnološkim mogućnostima za sprovođenje istraživanja. Kao posebna vrsta savremenog modela u cilju kreiranja modela za tržišta Crne Gore i Srbije korišće se binarna logistička regresija tj. logit model, koji će se oblikovati uz pomoć unaprijed definisanih pokazatelja, na taj način što će se uzeti u obzir, koji su to najčešći pokazatelji koje su autori koristili u prethodnim istraživanjima za predviđanje bankrotstva preduzeća.

Od kvantitativnih metoda korišće se računovodstvene, finansijske i statističke metode. Finansijske i računovodstvene metode odnose se na izračunavanje pokazatelja za analizu kratkoročne i dugoročne finansijske ravnoteže, analizu rentabilnosti i koeficijente obrta imovine, prosječne ponderisane cijene kapitala, a sve na bazi računovodstvenih informacija, kao i na izračunavanje parametara neophodnih za primjenu savremenih modela. Statističke metode odnose se na primjenu logističke regresije i testova koji prate logističku regresiju i deskriptivne statistike.

U ovom radu će se primijeniti pokazatelji tradicione analize i savremeni modeli u cilju ranog otkrivanja bankrotstva preduzeća. Riječ je o srednjim i velikim preduzećima koja posluju, odnosno koja su poslovala na tržištima Crne Gore i Srbije. Drugim riječima, prema Zakonu o stečaju za obje zemlje i spisku dobijenom od strane Centralnog registra Crne Gore i Agencije za privredne subjekte, određiće se koja su to preduzeća koja su pošla u stečaj u periodu od 2015. do 2019. godine. Odabraće se srednja i velika preduzeća koja su pošla u stečaj i u istraživanje će se uključiti isto toliko zdravih preduzeća koja posluju na ovim tržištima, uparenih prema iznosu poslovnih prihoda i visini ukupne aktive. Za svako preduzeće koje je pošlo u stečaj primijeniće se tradicionalna i savremena analiza u cilju sagledavanja pouzdanosti primjene istih za predviđanje bankrotstva preduzeća. Na primjer, ukoliko je preduzeće pošlo u stečaj 2016. godine, primjena tradicionalne analize i savremenih modela će se izvršiti na osnovu finansijskih izvještaja za 2015. godinu, kako bi se vidjelo da li ovi modeli predviđaju bankrotstvo preduzeća u narednoj, odnosno u ovom slučaju u 2016. godini. Sličan postupak će se primijeniti i za zdrava preduzeća. Konačna odluka o tome da li su modeli pouzdani ili ne, donosi se na osnovu upoređivanja broja preduzeća koja su u stečaju i broja preduzeća za koja je dobijeno analizom da su u stečaju. Isto važi i za zdrava preduzeća. Nakon primjene tradicionalne i savremene analize, kreiraće se na bazi najzastupljenijih finansijskih pokazatelja u literaturi logit model. Prije kreiranja logit modela neophodno je utvrditi da li su podaci ispravni i tek onda primijeniti korake koji su neophodni za kreiranje statistički značajnog modela.

Prethodno navedeno može se sistematizovano prikazati na sledeći način:

1. Prvo će se prikupiti sekundarni podaci iz zvaničnih izvještaja preduzeća (Bilansa stanja, Bilansa uspjeha i Izvještaja o tokovima gotovine) koji se nalaze na sajtu Poreske uprave Crne Gore i Agencije za privredne subjekte.
2. Izvršiće se obrada prikupljenih podataka, koji će biti pripremljeni za krajnju upotrebu.
3. Primijeniće se tradicionalna analiza na bazi petnaest pokazatelja i savremeni modeli za predviđanje bankrotstva preduzeća. Dodatno, kreiraće se logit modeli za tržišta Crne Gore i Srbije, uz pomoć programa SPSS.

4. Primjenom prethodno navedenih modela, doći će se do zaključka da li su isti adekvatni za tržišta Crne Gore i Srbije i da li su modeli kreirani za tržišta ove dvije zemlje statistički značajni, što će biti prikazano grafički u vidu tabela i dijagrama.
5. Na kraju će se objasniti dobijeni rezultati i izvrsti zaključci na osnovu rezultat istraživanja.

Pokazatelji tradicionalne analize na osnovu kojih će se vršiti mogućnost predviđanja stečaja preduzeća, prikazani su u tabeli 1.

Tabela 1: Pokazatelji tradicionalne analize

Pokazatelji	Kalkulacija
Opšta likvidnost	Obrtna imovina/Krtakoročne obaveze
Ubrzana likvidnost	Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina/Kratkoročne obaveze
Momentalne likvidnosti	Gotovina i ekvivalenti gotovine/Kratkoročne obaveze
Dugoročna finansijska ravnoteža	Dugoročni izvori finansiranja/Dugoročno vezana sredstva
Koeficijent finansijske stabilnosti	Dugoročno vezana sredstva/Dugoročno vezana sredstva
Neto obrtni fond	Dugoročni izvori finansiranja – stalna imovina
Koeficijent solventnosti	Imovina/Obaveze
Stepen zaduženosti	Obaveze/Pasiva
Stepen samostalnosti	Sopstveni kapital/Pasiva
Prinos na imovinu (ROA)	Neto dobit /Ukupna sredstva
Prinos na kapital (ROE)	Neto dobit/Kapital
Koeficijent obrta poslovne imovine	Ukupan prihod/Prosječna poslovna imovina
Koeficijent obrta obrtne imovine	Prihod od prodaje/prosječna obrtna imovina
Koeficijent obrta zaliha	Prihod od prodaje/Prosječna vrijednost zaliha

Izvor: Rodić et al., 2011; Žager et al., 2012; Sahu i Charan, 2013; Correa Mejía i López Castaño, 2020.

Razlog zbog kojeg je odabrana i tradicionalna analiza za predviđanje bankrotstva kompanija ogleda u činjenici da je ovaj pristup opšteprihvaćen, čime se olakšava upoređivanje preduzeća sa drugim preduzećima, što je posebno važno za kvalitet same analize i pouzdanost ocjena, ali i donošenja adekvatnih zaključaka.

Osim tradicionalnog modela, zasnovanog na prethodno navedenim pokazateljima, savremeni modeli koji će biti primijenjeni su:

1. Altmanov model;
2. Springejt model;
3. Zmijevski model;
4. Kraličekov model;
5. Beks model;
6. Logistička regresija.

U nastavku će biti objašnjen osnovni koncept svakog od navedenih modela.

1. Altmanov model

Altmanov model ili Altmanov Z skor predstavlja model multivarijantne analize koji se zasniva na analitičkim pokazateljima, dobijenim na osnovu finansijskih izvještaja. Ovaj model kreiran je u Sjedinjenim Američkim Državama na uzorku od 66 kompanije, 33 preduzeća koja su u stečaju i 33 preduzeća koja nijesu, pri čemu je važno istaći da je riječ o proizvodnim preduzećima (Altman, 1968). Originalna jednačina Altmanovog modela može se prikazati kao:

$$Z = 0.012X_1 + 0.014X_2 + 0.033X_3 + 0.006X_4 + 0.999X_5,$$

pri čemu je:

Z – ukupni indeks;

X₁ – obrtna sredstva / ukupna imovina;

X₂ – zadržana dobit / ukupna imovina;

X₃ – bruto dobit pre plaćanja kamata i poreza / ukupna imovina;

X₄ – tržišna vrednost akcijskog kapitala / knjigovodstvena vrednost ukupnog duga;

X₅ – ukupan prihod / ukupna imovina.

Prema Altmanu, preduzeća čiji je Z skor veći od 3 smatraju se uspješnim i finansijski zdravim. Ukoliko je Z skor veći od 1.81, a manji od 2.99, smatra se da je riječ o preduzećima koja posluju u sivoj zoni, a podložna su bankrotstvu i karakterišu se kao finansijski ugrožena, ali sa potencijalnim ozdravljenjem (Niresh i Pratheepan, 2015). Preduzeća čiji je pokazatelj manji od 1,80 su preduzeća kod kojih je prisutna velika mogućnost da budu u stečaju. Ukupna tačnost ovog modela iznosi 79%. Prvobitni Altmanov model nije se mogao primijeniti na preduzećima koja se ne kotiraju na berzi, stoga se javila potreba za poboljšanjem postojećeg modela i kreiranjem Z' modela, koji se odnosio na preduzećima čijim se akcijama nije moglo trgovati na berzi. Razlika između Z' skora i Z skora, ogleda se u indikatoru X₄, gdje je tržišna vrijednost zamijenjena sa knjigovodstvenom vrijednošću. Z' model može se prikazati na sledeći način:

$$Z' = 0,717X_1 + 0,847X_2 + 3,107X_3 + 0,42X_4 + 0,998X_5$$

Ukoliko je vrijednost Z' veća od 2.9, riječ je o finansijski uspješnim preduzećima. Vrijednost skora koja je veća od 1.24, a manja od 2.89 ukazuje da se preduzeće nalazi u sivoj zoni, dok vrijednost pokazatelja koja je manja od 1.23 ukazuje da preduzeća nemaju zadovoljavajuće kreditne performanse (Altman et al., 2014).

Iako je Altman revidirao prvobitni model, ipak se ni korigovani model nije mogao primjenjivati na neproizvodna preduzeća. Stoga je Altman ponovo revidirao svoj model i došao do Z'' modela, koji se može primijeniti za proizvodna i neproizvodna preduzeća, kao i za preduzeća koja posluju na tržištima u razvoju. Revidirani model, nastao isključivanjem faktora X₅ iz originalnog modela, može se prikazati kao:

$$Z'' = 6,56X_1 + 3,26X_2 + 6,72X_3 + 1,05X_4$$

Ukoliko je Z'' veći od 2.6, riječ je o finansijski uspješnim preduzećima. Preduzeća koja imaju vrijednost skora veću od 1.11, a manju od 2.59, nalaze se u sivoj zoni poslovanja, dok vrijednost

skora manja od 1.10 ukazuje da je riječ o finansijski neuspješnim preduzećima (Begović et al., 2014). Osim Z" model, Altman je izvršio i prilagođavanje Z" skor modela uvodeći konstantu 3,25, te se prilagođeni Z" skor model izračunava na sledeći način (Begović et al., 2014; Altman et al., 2014):

$$\mathbf{Z'' \text{ skor prilagođeni} = 3,25 + 6,56X1 + 3,26X2 + 6,72X3 + 1,05X4}$$

Prema prilagođenom Z", sva preduzeća koja imaju Z" skor veći od 5,85 nalaze se u sigurnoj zoni poslovanja. Preduzeća koja imaju Z" skor u intervalu od 4,5 do 5,85 posluju u sivoj zoni poslovanja. Međutim, ukoliko preduzeća imaju Z" skor manji od 4,50 može reći da posluju u nesigurnoj zoni poslovanja (Begović et al., 2014; Bogdan et al., 2019).

2. Springate model

Za potrebe kanadskog tržišta, razvijen je Springejt model koji se zasniva na multivarijantnoj diskriminacionoj analizi, putem koje je dobijen model koji sadrži četiri analitička pokazatelja od mogućih devetnaest, koliko ih je prvobitno bilo uključeno u analizu (Sembiring, 2015). Jednačina Springejt modela može se prikazati kao:

$$\mathbf{SS = 1.03X1 + 3.07X2 + 0.66X3 + 0.4 X4,}$$

pri čemu je:

SS – Springejt skor

X1 = Radni kapital/Ukupna aktiva;

X2 = Dobitak prije kamata i oporezivanja/ Ukupna imovina;

X3 = Rezultat prije poreza/Ukupne obaveze;

X4 = Prodaja/Ukupna aktiva.

Prema Springejt modelu, sva preduzeća se mogu klasifikovati u dvije grupe. Riječ o zdravim preduzećima i preduzećima kod kojih postoji velika vjerovatnoća da će biti u stečaju naredne godine. Stoga, ukoliko je Springejt skor tj. granična vrijednost skora manja od 0.862, onda se može reći da je poslovanje preduzeća ugroženo. Ovim modelom, predviđa se tačnost u prognozi stečaja od 90% (Agarwal i Patni, 2019).

3. Zmijewski model

Zmijewski model zasnovan je na analizi 41 preduzeća koja su u stečaju i 800 preduzeća koja posluju na tržištu i pruža vrijednost funkcije vjerovatnoće između 0 i 1, i u ovom slučaju, vrijednost već a od 0,5 predstavljaju već u vjerovatno u stečaja. Stopa tačnosti modela Zmijewski (1984) za uzorak procjene bila je 99%. Ovaj model se zasniva na sledećoj formuli (Sembiring, 2015; Bärbuță-Mișu i Madaleno, 2020):

$$\mathbf{ZZ = -4.336 - 4.513 X1 + 5.679 X2 + 0.004 X3,}$$

pri čemu je:

ZZ – Zmijewski skor

X1 = Neto rezultat/Ukupna aktiva;
 X2 = Ukupne obaveze/Ukupna aktiva,
 X3 = Tekuća imovina/Tekuće obaveze.

4. Kralicek model

Kraličekov model jedan je od evropskih modela razvijen za predviđanje bankrotstva preduzeća. Ovaj model razvijen je na uzorku preduzeća iz Njemačke, Austrije i Švajcarske i zasniva na 6 analitičkih pokazatelja, dobijenih na osnovu finansijskih izvještaja. Kraličekov model može se zapisati na sledeći način (Machek, 2014; Vidimlić, 2018):

$$DF = 1,5 \cdot X1 + 0,08 \cdot X2 + 10 \cdot X3 + 5 \cdot X4 + 0,3 \cdot X5 + 0,1 \cdot X6,$$

pri čemu je:

X1 = Neto novčani tok/Ukupne obaveze;
 X2 = Ukupna imovina/Ukupne obaveze;
 X3 = EBIT/ Ukupna imovina;
 X4 = EBIT/ Ukupan prihod;
 X5 = Zalihe/Ukupan prihod;
 X6 = Poslovni prihod/Ukupna aktiva.

U zavisnosti od vrijednosti Kraličekovog PD pokazatelja, u tabeli 2, prikazana je nivo finansijske stabilnosti preduzeća:

Tabela 2: Vrijednost DF pokazatelja

DF pokazatelj	Finansijska stabilnost
> 3.0	Izvrсна
> 2.2	Vrlo dobra
> 1.5	Dobra
> 1.0	Srednja
> 0.3	Loša
≤ 0.3	Pošetak insolventnosti
≤ 0.0	Umjerena insolventnost
≤ -1.0	Visoka vjerovatnoća stečaja

Izvor: Machek (2014); Vidimlić (2018).

5. BEX model

Business Excellence (BEX) model, formiran je za potebe hrvatskog tržišta 2007. godine, namijenjen za procjenu uspješnosti poslovanja preduzeća na tržištu kapitala, ali se može primijeniti i za preduzeća koja se ne kotiraju na tržištu kapitala. Zasniva se na kombinaciji četiri pokazatelja (Belak et al., 2007; Roca et al., 2014). Jednačina Beks modela može se prikazati na sledeći način:

$$BEX = 0,388EX1 + 0,579EX2 + 0,153EX3 + 0,316EX4,$$

pri čemu je:

BEX – Beks skor

EX1= EBIT/Ukupna aktiva

EX2= Neto dobit / (Vlasnički kapital * cijena kapitala)

EX3= Radni kapital / Ukupna aktiva

EX4= 5*(dobit+amortizacija+deprecijacija)/Ukupne obveze

U zavisnosti od vrijednosti BEX pokazatelja, u tabeli 3, prikazan je nivo poslovne izvrsnosti preduzeća.

Tabela 3: Vrijednost BEX pokazatelja

BEX pokazatelj	Rang poslovne izvrsnosti	Prognoza za budućnost
> 6.01 četiri godine uzastopno	Svetska klasa	Preduzeće posluje sa izvrsnim tezultatima, što se može očekivati i naredne četiri godine, ako menadžment nastavi sa unapređivanjem.
> 6.01	Kandidat za svetsku klasu	Preduzeće posluje sa izvrsnim rezultatima, što se može očekivati i naredne tri godine, ako menadžment nastavi sa unapređenjem.
4.01 – 6.00	Izvrсно	Preduzeće posluje sa izvrsnim rezultatima, što se može očekivati i naredne tri godine, ako menadžment nastavi sa unapređenjem.
2.01 – 4.00	Vrlo dobro	Preduzeće posluje dobro, što se može očekivati i naredne dvije godine, ako menadžment nastavi sa unapređenjem.
1.01 – 2.00	Dobro	Preduzeće posluje dobro, ako se poboljšanje može očekivati samo ako se pristupi unapređenjima.
0.00 – 1.00	Granično područje	Poslovna izvrsnost je pozitivna, ali

	između dobrog i lošeg	nije zadovoljavajuća. Potrebno je pristupiti ozbiljnim unapređenjima.
< 0	Loše	Ugrožena je egzistencija. Potrebno je pristupiti unapređenju i restrukturiranju, inače će se loše poslovanje nastaviti.

Izvor: Belak et al. (2007); Roca et al.(2014).

6. LOGIT model - Logistička regresija

Regresija predstavlja jednu od najvažnijih statističkih metoda koja se primjenjuje, kako u ekonomiji, tako i u ostalim društvenim naukama i podrazumijeva formiranje modela kojim se iskazuje veza između zavisne varijable i skupa nezavisnih varijabli. Kod klasičnog regresionog modela pretpostavlja se da je zavisna varijabla neprekidna. Međutim, postoje situacije kada je zavisna varijabla diskretna, obično binarna. U tim situacijama kada je zavisna varijabla binarna, u ovom slučaju uzima vrijednost 1 ili 0, 1 ako je preduzeće bankrotiralo i 0 ako nije, primjenjuje se logistička regresiona analiza ili logit model. Logit analiza (za razliku od diskriminacione analize) ne pretpostavlja normalnost rasporeda nezavisne varijable, već predviđa vjerovatnoću nastanka nekog događaja prilagođavanjem podataka logističkoj krivi (Vlaović Begović, 2017). Logistička regresija za ocijenu parametara nezavisnih varijabli koristi sljedeću formulu (Pervan, 2017):

$$\text{logit}(p) = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_nX_n,$$

gdje je:

$$\text{logit}(p) = \ln(p/(1-p)),$$

Ono što je karakteristično za logističku regresiju, jeste i da je osjetljiva na pojavu multikolinearnosti. Stoga, da bi se kreirao logit model, treba ispoštovati sledeće korake:

1. Utvrditi ispravnost podataka u uzorku;
2. Odabir varijabli;
3. Ispitati prisustvo multikolinearnosti: Pearsonov koeficijent korelacije; faktor inflacije varijance VIF (*Variance Inflation Factor*) ili ekvivalentni pokazatelj TOL (*Tolerance*).
4. Ispitati da li je model statistički signifikantan - *Omnibus Tests of Model Coefficients*;
5. Ispitati da li je model prikladan - *Nagelkerke R²; Cox & Snell R Square*.
6. Ispitati prikladnost modela u odnosu na podatke - *Hosmer and Lemeshow Test*;
7. Prikaz varijabli u modelu i formiranje jednačine;
8. Klasifikacija tačnosti modela - *Classification Table*.

Za formiranje logit modela koristiće se softverski program SPSS.

Prethodno navedeni modeli i pokazatelji, biće primijenjeni u preduzećima na tržištima Crne Gore i Srbije. Razlozi zbog kojih su odabrane ove dvije zemlje leži u činjenici da je riječ o zemljama koje još uvijek njesu završile proces tranzicije, pa je pitanje predviđanja bankrotstva preduzeća aktuelna problematika, koja zahtijeva posebnu pažnju naučne zajednice u obje zemlje. Takođe, do obnove nezavisnosti 2006. godine, ove dvije zemlje činile su Državnu zajednicu Srbija i Crna Gora, što je

imalo za posledicu sličan dalji nivo privrednog razvoja ovih zemalja. Tome u prilog govori i približan nivo GDP *per capita* u periodu od 2006. do 2018. godine, kao i indeks globalne konkurentnosti, koji je za Crnu Goru i Srbiju u 2019. godini na približno istom nivou i iznosi 60.8 i 60.9 redom. Takođe, činjenica da je sve veći broj preduzeća u stečaju bio je dodatan motiv za ovo istraživanje, a sve u cilju analize i utvrđivanja koji je to model koji najbolje odgovara tržištima ovih zemalja za predviđanje poslovnog neuspjeha. Dodatno, vidjeće se da li modeli dobijeni logit analizom se razlikuju u ove dvije zemlje, s obzirom da su sličnog privrednog razvoja.

Očekivani naučni doprinos

Glavni doprinos ovog rada ogleda se u ispitivanju pouzdanosti primjene tradicionalnih i savremenih modela za predikciju bankrotstva preduzeća, ali i kreiranju sopstvenih modela namijenim tržištima Crne Gore i Srbije u cilju sprečavanja pojave poslovnog neuspjeha. Kreirani model zasnivaće se na računovodstvenim informacijama, koji će uz pomoć finansijskih pokazatelja dati model za odgovarajućim ponderima. Na ovaj način direktno se utiče na efikasnije i sigurnije donošenje poslovnih odluka, što je posebno važno za menadžere na svim nivoima. Takođe, pruža se uvid u kojem pravcu treba razvijati dodatna znanja i vještine donosilaca odluka u Crnoj Gori i Srbiji, kao zemljama u tranziciji, u pogledu mogućnosti primjene ovih modela, imajući u vidu specifične tržišne zahtjeve koji karakterišu poslovanje preduzeća ovih zemalja, ali i potrebna dodatna znanja iz oblasti finansija, računovodstva i statistike.

Važno je istaći da je ovo prvo istraživanje u ovom obimu, prema saznanju autora, navedene problematike, koje će biti realizovano u Crnoj Gori, kao tranzicionoj zemlji, što je njegov poseban doprinos. Otuda postojećoj literaturi se pruža dodatna vrijednost time što se analizira koncept bankrotstva kompanija kroz primjenu najznačajnijih modela iz ove oblasti. S obzirom na to da je u susjednoj zemlji Srbiji, koja je takođe u procesu tranzicije, prema saznanjima autora, sprovedeno veoma malo istraživanja na ovu temu, ovaj rad naročito dobija na značaju i ujedno postaje temelj za usmjeravanje budućih istraživanja iz ove oblasti, čime će se premostiti uočeni literarni jaz.

Dobijeni rezultati mogu poslužiti menadžerima i drugim donosiocima odluka kao smjernice za dalja unapređenja poslovanja preduzeća u cilju poboljšanja poslovnih performansi, ali i jačanja konkurentnosti preduzeća, posebno ako se uzme u obzir da su obje zemlje tranzicione i da je konkurentnost preduzeća uz kontinuirano poslovanje njihov primarni cilj. Time će se ispuniti i zahtjevi Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i Međunarodnih standarda revizije koji se odnose na kontinuirano poslovanje preduzeća. Drugim riječima, donosioci odluka moraju biti svjesni da su adekvatna znanja i vještine, kao i praćenje trendova, pretpostvaka razvoja i primjene modela za predviđanje bankrotstva. Stoga, nije dovoljno donijeti odluku o primjeni modela, već ih suštinski i realizovati i na kraju sagledavati njihove efekte. Otuda je koncept predviđanja bankrotstva preduzeća potrebno posmatati kao dio ne samo poslovne, već i korporativne strategije, koji direktno utiče na smanjenje broja preduzeća u stečaju.

Spisak objavljenih radova kandidata

1. **Vukčević, M., Melović, B., Mitrović, V. S., Ćirović, D. (2020),** Analiza identitetskih elemenata brenda na crnogorskom bankarskom tržištu u funkciji jačanja konkurentnost, IX Scientific Conference With International Participation Jahorina Business Forum 2020: Real and financial sector in the light of new technologies, new world trends and new challenges,

179-187, ISSN 2303-8969, Jahorina, BIH, 23-25.03.2020.

2. Ćirović, D., Melović, B., Mitrović, V. S., **Vukčević, M.** (2020), Motivi i barijere u kupovini organskih proizvoda u Crnoj Gori, IX Scientific Conference With International Participation Jahorina Business Forum 2020: Real and financial sector in the light of new technologies, new world trends and new challenges, 397-405, ISSN 2303-8969, Jahorina, BIH, 23-25.03.2020.
3. Ćirović, D., **Vukčević, M.**, Melović, B., Mitrović, V. S. (2019), Organska proizvodnja u Crnoj Gori – analiza stanja i mogućnosti u funkciji brendiranja proizvoda, VIII naučna konferencija sa međunarodnim učešćem Jahorina poslovni forum: Tržište, etika i ekonomska politika u svjetlu modernizacije ekonomije i društva ISBN 978-99976-771-0-5, Jahorina, BIH, 27-29.03.2019.
4. **Vukčević, M.**, Ćirović, D., Muhadinović, M. (2018), Primjena WAI metodologije za analizu zastupljenosti elektronskog marketinga u hotelima na crnogorskom tržištu, Peta međunarodna naučna konferencija: Savremeni menadžerski izazovi i organizacijske nauke, BAS Institut za menadžment Bitolj, Makedonija
5. Muhadinović, M., Đurišić, V., **Vukčević, M.** (2018) SEE-6 Economic Outlook – Montenegro, Vol. 4, 20-25, SEEA, Institute of Economic Sciences Belgrade, /e-ISSN 1849-8884/ ISSN1849-8817
6. **Vukčević, M.**, Ćirović, D. (2018), Primjena FAI metodologije za analizu stepena primjene elektronskog marketinga u turističkim agencijama na crnogorskom tržištu, VII naučna konferencija sa međunarodnim učešćem: Jahorinski poslovni forum, Jahorina, BIH 22-24.03.2018.
7. **Vukčević, M.** (2017). Primjena modela Analitički hijerarhijski proces, *Bankar*, 39(52-57). Udruženje banaka Crne Gore. ISSN 1800-7465.

Popis literature

1. Abdullah, N. A. H., Ma'aji, M. M., & Khaw, K. L. H. (2016). The value of governance variables in predicting financial distress among small and medium-sized enterprises in Malaysia. *Asian Academy of Management Journal of Accounting & Finance*, 12(1), 77-91.
2. Agarwal, A., & Patni, I. (2019). Bankruptcy prediction models: An empirical comparison. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, 8(6), 131-139.
3. Ahmadi, A. P. S., Soleimani, B., Vaghfi, S. H., & Salimi, M. (2012). Corporate bankruptcy prediction using a logit model: Evidence from listed companies of Iran. *World Applied Sciences Journal*, 17(9), 1143-1148.
4. Alaminos, D., del Castillo, A., & Fernández, M. Á. (2016). A global model for bankruptcy prediction. *PLoS one*, 11(11), e0166693.
5. Alihodžić, A. (2013). Testiranje primene Kralicekovog DF pokazatelja na beogradskoj berzi. *Bankarstvo Magazine*, 3(1), 70-95.
6. Alkhatib, K., & Al Bzour, A. E. (2011). Predicting corporate bankruptcy of Jordanian listed companies: Using Altman and Kida models. *International Journal of Business and Management*, 6(3), 208.

7. Altman, E. I. (1968) Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy. *The Journal of Finance*, 23(4), 589–609.
8. Altman, E. I., Iwanicz-Drozdzowska, M., Laitinen, E. K., & Suvas, A. (2014). Distressed firm and bankruptcy prediction in an international context: A review and empirical analysis of Altman's Z-score model. Available at SSRN 2536340.
9. Aminian, A., Mousazade, H., & Khoshkho, O. I. (2016). Investigate the ability of bankruptcy prediction models of Altman and Springate and Zmijewski and Grover in Tehran Stock Exchange. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7(4 S1), 208.
10. Anandasayanan, S., and Subramaniam V.A. (2017). Predicting bankruptcy of selected manufacturing companies listed in Colombo stock exchange: applying Altman's z-score. *International Journal of Research - Granthaalayah*, 5(2), 313-321.
11. Awais, M., Hayat, F., Mehar, N., & Ul-Hassan, W. (2015). Do Z-Score and Current Ratio have Ability to Predict Bankruptcy?. *Developing Country Studies*, 5(13), 30-36.
12. Ballkoci, V., & Gremi, E. (2017). Logit Analysis for Predicting the Bankruptcy of Albanian Retail Firms. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 5(3 S1), 137.
13. Bărbuță-Mișu, N., & Madaleno, M. (2020). Assessment of bankruptcy risk of large companies: European countries evolution analysis. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(3), 58.
14. Beaver, W. H. (1966). Financial ratios as predictors of failure. *Journal of accounting research*, 4:71-111.
15. Begović, S. V., Momčilović, M., & Tomašević, S. (2014). Ocena kreditnog boniteta preduzeća Z"-score modelom. 1. Stevan Luković, Milka Grbić, 52(2), 193-204.
16. Belak, V., & Aljinović Barać, Ž. (2007). Business excellence (BEX) indeks-za procjenu poslovne izvrsnosti tvrtki na tržištu kapitala u Republici Hrvatskoj. *Računovodstvo, revizija i financije*, 17(10), 15-25.
17. Bešlić Obradović, D., Jakšić, D., Bešlić Rupiće, I., & Andrić, M. (2018). Insolvency prediction model of the company: the case of the Republic of Serbia. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 31(1), 139-157.
18. Bogdan, S., Bareša, S., & Hađina, V. (2019). Testiranje primjenjivosti Altmanovog Z-score modela za predviđanje stečaja u Republici Hrvatskoj. *Notitia-časopis za održivi razvoj*, 1(1), 31-46.
19. Božić, R., & Stevanović, S. (2016. 15 – 17 septembra) Finansijski izvještaji kao osnova za (pr)ocjenu vjerovatnoće bankrotstva preduzeća u Republici Srpskoj. Zbornik radova 20 Međunarodnog kongresa računovodstvene i revizorske profesije Republike Srpske.
20. Celli, M. (2015). Can Z-Score Model Predict Listed Companies' Failures in Italy? An Empirical Test. *International Journal of Business and Management*, 10(3), 57.
21. Hanić, A., Žunić, E., & Dželihodžić, A. (2013). Scoring Models of Bank Credit Policy Management. *Economic analysis*, 46(1-2), 12-27.
22. Klepač, V., & Hampel, D. (2018). Predicting bankruptcy of manufacturing companies in EU. *E&M Ekonomika a Management*, 21 (1), 159-174.
23. Lakićević, M., & Mijić K. (2018, oktobar 19-21) Pouzdanost primjene modela za predviđanje stečaja preduzeća u Crnoj Gori, XIII Kongres računovođa i revizora Crne Gore – Računovodstvena i revizijska profesija budućnosti: Povjerenja – Integritet – Transparentnost, str. 139-153.
24. Low, S. W., Nor, F. M., & Yatim, P. (2001). Predicting corporate financial distress using the logit model: The case of Malaysia. *Asian Academy of Management Journal*, 6(1), 49-61.
25. Machek, O. (2014). Long-term predictive ability of bankruptcy models in the Czech Republic: evidence from 2007-2012. *Central European Business Review*, 3(2), 14-17.

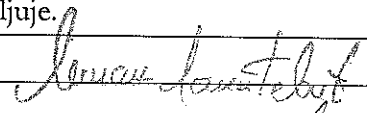

26. Makeeva, E., & Neretina, E. (2013). The prediction of bankruptcy in a construction industry of Russian Federation. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 9(2), 256.
27. Neumaierová, I., & Neumaier, I. (2014). INFA performance indicator diagnostic system. *Central European Business Review*, 3(1), 35-41.
28. Nireesh, J., & Pratheepan, T. (2015). The application of altman's z-score model in predicting bankruptcy: Evidence from the trading sector in sri lanka. *International Journal of Business and Management*, 10(12), 269-275.
29. Ohlson, J. A. (1980). Financial ratios and the probabilistic prediction of bankruptcy. *Journal of accounting research*, 18(1), 109-131.
30. Panchal, M. H., Bodar, M. B., Maurya, S. R., & Tatwadarshi, P. N. (2019). An Innovative Approach to Predict Bankruptcy. *VIVA-Tech International Journal for Research and Innovation*, 1(2), 1-6.
31. Pervan, I. (2017). Predviđanje stečaja-SME proizvodna poduzeća u Hrvatskoj. *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, (3-4/2017), 33-45.
32. Pervan, I., Pervan, M., & Vukoja, B. (2011). Prediction of company bankruptcy using statistical techniques—Case of Croatia. *Croatian Operational Research Review*, 2(1), 158-167.
33. Pongsatit, S., Ramage, J., & Lawrence, H. (2004). Bankruptcy prediction for large and small firms in Asia: a comparison of Ohlson and Altman. *Journal of Accounting and Corporate Governance*, 1(2), 1-13.
34. Roca, B., Milićević, N., & Vukmirović, G. (2014). The analysis of business performance of large retail companies in the Republic of Serbia. *Anali Ekonomskog fakulteta u Subotici*, (31), 47-59.
35. Rodić, J., Vukelić, G., Andrić, M., Lakićević, M., & Vuković, B. (2011). *Analiza finansijskih izveštaja*. Bečej: Proleter.
36. Roomi, M. S., Ahmad, W., Ramzan, M., & Zia ur Rehman, D. (2015). Bankruptcy Prediction for Non-Financial Firms of Pakistan. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 5(2), 26-37.
37. Sahu, P. A., & Charan, P. (2013). Ratio analysis is an instrument—For decision making—A study. *Asia Pacific Journal of Research*, 1(8), 36-41.
38. Sembiring, T. M. (2015). Bankruptcy Prediction Analysis of Manufacturing Companies Listed in Indonesia Stock Exchange. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 5(1S).
39. Smaranda, C. (2014). Scoring functions and bankruptcy prediction models—case study for Romanian companies. *Procedia Economics and Finance*, 10(2014), 217-226.
40. Vidimlić, S. (2018). Application of Kralicek DF test for predicting financial troubles of small and medium enterprises in Bosnia and Herzegovina. *Anali Ekonomskog fakulteta u Subotici*, (40), 215-225.
41. Vlaović-Begović, S. (2017). Logit models for predicting bankruptcy. *Škola biznisa*, (2), 137-149.
42. Zenzerović, R. (2011). Credit scoring models in estimating the creditworthiness of small and medium and big enterprises. *Croatian Operational Research Review*, 2(1), 143-157.
43. Zmijewski, M. E. (1984). Methodological issues related to the estimation of financial distress prediction models. *Journal of Accounting research*, 22, 59-82.
44. Žager, K., Saer, I. M., & Deman, N. (2012). Financial ratios as an evaluation instrument of business quality in small and medium-sized enterprises. *International Journal of Management Cases*, 14(4), 373-385.

Internet izvori:

1. Agencija za privredne registre: <https://www.apr.gov.rs/o-agenciji.3015.html>, datum

pristupa: 10.07.2020.

2. Beogradska berza: <https://www.belex.rs/>, datum pristupa 15.07.2020.
3. Centralna banka Crne Gore: <https://www.cbcbg.me/>, datum pristupa: 10.07.2020.
4. Centralni registar privrednih subjekata: <http://www.crps.me/>, datum pristupa: 10.07.2020.
5. Indeks globalne konkurentnosti (Izveštaj, 2019)
http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf, datum pristupa 5.08.2020.
6. Montenegroberza: <http://www.montenegroberza.com/>, datum pristupa 15.07.2020.
7. Poreska uprava Crne Gore: <http://www.poreskauprava.gov.me/uprava>, datum pristupa: 10.06.2020.

SAGLASNOST PREDLOŽENOG/IH MENTORA I DOKTORANDA SA PRIJAVOM		
Odgovorno potvrđujem da sam saglasan sa temom koja se prijavljuje.		
Prvi mentor	Prof. dr Milan Lakićević	
Drugi mentor		
Doktorand	mr Milica Vukčević	
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da doktorsku disertaciju sa istom temom nisam prijavio/la ni na jednom drugom fakultetu.		
U Podgorici, 01.09.2020. <div style="text-align: right; margin-top: 20px;"> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/> </div>		

Na osnovu člana 32 stav 1 tačka 14 Statuta Univerziteta Crne Gore, u vezi sa članom 29 Pravila doktorskih studija, Senat Univerziteta Crne Gore, u postupku razmatranja prijedloga Vijeća Ekonomskog fakulteta i na prijedlog Centra za doktorske studije, na sjednici održanoj 12.03.2020. godine, donio je sljedeću

ODLUKU

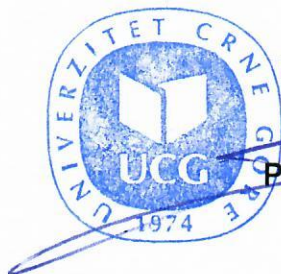
I

Dr Milan Lakićević, redovni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore **imenuje se za mentora** pri izradi doktorske disertacije **kandidatkinje mr Milice Vukčević**.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 03- *1112/3-1*
Podgorica, 12.03.2020. godine

~~PREDSJEDNIK SENATA~~

~~Prof. dr Danilo Nikolić, rektor~~

Prof. dr Milan Lakićević

Biografija

Fotografija:

Rođen je 30.12.1971. godine u Kolašinu, gdje je završio osnovnu i srednju školu (prirodno matematičku gimnaziju – smjer fizika) sa odličnim uspjehom. (diploma Luča A)

Ekonomski fakultet Univerziteta «Veljko Vlahović» u Titogradu upisao je školske 1990/1991. Na istom fakultetu – smjer finansije diplomirao je 1995. godine. U toku studiranja nagrađivan je nagradama Ekonomskog fakulteta i Instituta za društveno-ekonomska istraživanja, koje se dodjeljuju najboljim studentima.

Postdiplomske studije, na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu (smjer Monetarni bankarski i finansijski menadžment) završio je sa prosječnom ocjenom 9,7. Magistarski rad pod nazivom «Mogućnosti finansiranja preduzeća na tržištu kapitala» odbranio je 20.11.2000. godine.

Disertaciju pod nazivom «Oblikovanje strukture kapitala akcionarskog društva» odbranio je 06.07.2006. godine na Univerzitetu Crne Gore - Ekonomski fakultetu u Podgorici.

PODACI O RADNIM MJESTIMA I IZBORIMA U ZVANJE

Stalni radni odnos je zasnovao 01.12.1995. godine na Ekonomskom fakultetu u Podgorici kao saradnik na predmetu Finansijski menadžment.

U zvanje asistenta na predmetu Finansijski menadžment i oblastima Računovodstvo i Finansije izabran je 08.10.2001. godine.

U zvanje docenta na predmetima: Analiza poslovanja i Revizija i kontrola na Ekonomskom fakultetu u Podgorici i na predmetu Poslovna statistika na Fakultetu za turizam i hotelijerstvo izabran je 13.04.2007. godine. (Bilten UCG br. 217 od 01. maja 2007. godine)

Osim predmeta za koje je biran u zvanje docenta izvodio je nastavu na osnovnim akademskim studijama Ekonomskog fakulteta u Podgorici na predmetima: Preduzetničke finansije, Računovodstvo finansijskih institucija i Korporativna analiza i kontrola. Na akademskim postdiplmskim studijama izvodio je nastavu na predmetima: Korporativne finansije i Finansijski menadžment u obrazovanju.

Na Studijama menadžmenta u Podgorici izvodio je nastavu na predmetima: Biznis analiza, Kontrola i revizija i Finansijska tržišta, a na Studijama menadžmenta u Bijelom Polju izvodio je nastavu na predmetu Biznis analiza.

Na primijenjenim postdiplomskim studijama izvodio je nastavu na predmetima: Evaluacija preduzeća i Evaluacija investicionih projekata

U zvanje vanredni profesor izabran je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici 03.05.2012. godine na predmetima: Analiza poslovanja, Revizija i kontrola i Korporativna analiza i kontrola. (Bilten UCG br. 284 od 09. maja 2012. godine).

Na akademskim postdiplomskim studijama smjer Računovodstvo i revizija izvodi nastavu na predmetu Korporativne finansije.

Na Studijama menadžmenta u Podgorici izvodi nastavu na predmetima: Biznis analiza i Kontrola i revizija, a na Studijama menadžmenta u Bijelom Polju izvodi nastavu na predmetu Biznis analiza.

Gostujući je profesor na postdiplomskim studijama Ekonomskog fakulteta u Banja Luci na predmetu Korporativne finansije.

U periodu od 2007. do 2012. godine obavljao je funkciju prodekana za naučno-istraživački rad i odnose sa javnošću na Ekonomskom fakultetu u Podgorici. Bio je rukovodilac smjera Računovodstvo i revizija na akademskim postdiplomskim studijama i smjera Menadžment investicijama na primijenjenim postdiplomskim studijama.

Za redovnog profesora izabran je 5.03.2018. godine na Univerzitetu Crne Gore za naučne oblasti Finansije i Računovodstvo i revizija.

U periodu od 2013. do 2015. godine bio je direktor Poreske uprave Crne Gore.

Predsjednik je Revizorskog odbora AD „Elektroprivreda Crne Gore“ Nikšić i predsjednik Odbora direktora AD „Otrant Komerc“ Podgorica.

Bio je član upravnog odbora Instituta certifikovanih računovođa Crne Gore i Odbora za reviziju NLB Montenegrobanka AD Podgorica. Obavljao je dužnosti člana Odbora direktora i predsjednika Odbora direktora u više privrednih društava u Crnoj Gori (AD „Bor“ Plav, AD FLZK Nikšić, AD „Željeznice Crne Gore“ Podgorica, AD „Barska plovidba“ Bar itd.).

Član je Savjeta za visoko obrazovanje.

Član je Nacionalnog udruženja procjenitelja Crne Gore i ovlašćeni procjenitelj.

Oblast istraživanja:

Autor više od 60 naučnih i stručnih radova koji su objavljeni u međunarodnim i domaćim časopisima (neki od njih se nalaze SSCI, Scopus i drugim relevantnim bazama) i koautor dvije monografije. Učestvovao na velikom broju međunarodnih i domaćih naučnih skupova, simpozijuma, konferencija i seminara.

Učestvovao u izradi velikog broja projekata i studija koje je realizovao Ekonomski fakultet, a koji su se odnosili na procjenu vijednosti, transformaciju, privatizaciju i restrukturiranje, ocjenu boniteta i izradu investicionih projekata.

Najvažniji radovi:

- Spalevic, V., **Lakicevic, M.**, Radanovic, D., Billi, P., Barovic, G., Vujacic, D., Sestras, P., Darvishan Khaledi, A., (2017) Ecological- Economic (Eco-Eco) Modelling in the River Basins of Mountainous Regions: Impact of Land Cover Changes on Sediment Yield in the Velicka Rijeka, Montenegro, *Notulae Botanicae Horti Agrobotanici Cluj-Napoca*, Vol 45, No 2, ISSN 0255-965X
- Koman, M., **Lakićević, M.**, Prašnikar, J., Svejnar, J. (2015) Asset stripping and firm survival in mass privatization: Testing the Hoff - Stiglitz and Campos - Giovannoni models in Montenegro. *Journal of comparative economics*, May 2015, vol 43, (iss. 2), str. 274-289, ISSN 0147-5967.
- **Lakicevic, M.**, Shachmurove, Y., Vulcanovic, M. (2014) Institutional Changes of Specified Purpose Acquisition Companies (SPACs), *The North American Journal of Economics and Finance*, April 2014, Vol. 28, pp. 149-169, ISSN: 1062-9408.
- **Lakicevic, M.**, Vulcanovic, M. (2013) A Story on SPACs, *Managerial Finance*, Volume 39, (Number 3 and 4), pp. 384 - 403, ISSN: 307-4358.
- Čizmović, M., **Lakićević, M.**, Vulcanović, M. (2013) Unit i po'S: A Case Of Specified purpose Acquisition Companies (Spacs). *Montenegrin Journal of Economics*, Volume 9, (Number 1), March 2013, str. 45-52, ISSN 1800-5845
- **Lakićević, M.**, Vulcanović, M. (2011) Determinants of mergers: a case of specified purpose acquisition companies (SPACs), *Investment Management and Financial Innovations*, Volume 8, str. 112-119, ISSN 1810 – 4967
- **Lakićević, M.**, M. Vulcanović: The Role of Warrants in Shelf Offerings, *Montenegrin Journal of Economics* Vol 7, N^o1 jun 2011, ELIT Podgorica, ISSN 1800 – 5845, str. 73 – 79
- **Lakićević, M.** (2011) Lice i naličje privatizacije, časopis *Acta Economica* br. 15, Ekonomski fakultet u Banjoj Luci, str. 51-77, ISSN 1512-858X,.

Univerzitet Crne Gore

adresa / address_ Cetinjska br. 2

81000 Podgorica, Crna Gora

telefon / phone_ 00382 20 414 255

fax_ 00382 20 414 230

mail_rektorat@ac.me

web_www.ucg.ac.me

University of Montenegro

Broj / Ref 03-810

Datum / Date 05.03.2018

Crna Gora
UNIVERZITET CRNE GORE
EKONOMSKI FAKULTET

Broj_01/ 480

Podgorica, 07/03/2018 god.

Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list Crne Gore“ br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17) i člana 32 stav 1 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore na sjednici održanoj 05.03.2018.godine, donio je

ODLUKU O IZBORU U ZVANJE

Dr MILAN LAKIĆEVIĆ bira se u akademsko zvanje **redovni profesor Univerziteta Crne Gore za oblasti Finansije i Računovodstvo i revizija na Ekonomskom fakultetu**, na neodređeno vrijeme.

**SENAT UNIVERZITETA CRNE GORE
PREDSJEDNIK**

Prof.dr Danilo Nikolić, rektor

BIOGRAFIJA

Prezime i ime: **Dr Ana Lalević Filipović**

Rođena sam 20.12.1976.godine u Bijelom Polju. Osnovnu školu i gimnaziju „Miloje Dobrašinić“, završila sam u rodnom gradu sa odličnim uspjehom. Dobitnik sam diploma „Luča“.

Akadske 1995/96 godine započela sam studije na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore (UCG) u Podgorici. Na istom fakultetu sam diplomirala 1999.godine, gdje sam tokom studija više puta bila nagrađivana od strane Ekonomskog fakulteta, UCG kao jedan od najboljih studenata. Na završnoj godini studija dobila sam nagradu Univerziteta Crne Gore. Prosječna ocjena tokom studija je bila 9,54 (odbrani diplomski rad, ocjena 10). Tokom studiranja bila sam dobitnik stipendije za talentovane studente Ministarstva prosvjete i nauke Crne Gore, kao i Ekonomskog fakulteta UCG.

Postdiplomske studije koje sam upisala na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu (smjer Ekonomika biznisa), 1999.godine, završila sam sa prosječnom ocjenom 9,75. Na istom Fakultetu odbranila sam magistarsku tezu «Upravljanje ekonomijom obima», jula 2002.godine.

Doktorsku disertaciju «Obračun ciljnih troškova u funkciji jačanja konkurentske pozicije preduzeća», odbranila sam na Ekonomskom fakultetu u Kragujevcu Univerziteta u Kragujevcu, 14 jula 2006.godine, čime sam stekla akademski stepen doktora ekonomskih nauka.

Udata sam i majka djevojčica Marte i Andree i dječaka Koste.

Podaci o radnim mjestima i izborima u zvanje

U periodu od oktobra 1999.godine do januara 2000.godine bila sam zaposlena kao pripravnik u AD „TELEKOM“ Podgorica u finansijsko-računovodstvenom sektoru.

Stalni radni odnos na Ekonomskom fakultetu, UCG, kao saradnik-asistent na predmetima Ekonomika preduzeća (Osnovne akademske studije i Primijenjene studije menadžmenta) i Menadžment investicija (Primijenjene studije menadžmenta) zasnovala sam **01.01.2000.godine**.

U zvanje **docenta** na predmetima: **Računovodstvo, Metodi za ekonomske analize i Održivi razvoj** izabrana sam **30.08.2007.godine**.

Za **vanrednog profesora** na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore izabrana sam **28.03.2013. godine** na predmetima: **Računovodstvo i Računovodstvo troškova**.

U zvanje **redovni profesor** na predmetima: Računovodstvo, Računovodstvo troškova i Upravljačko računovodstvo izabrana sam **25.12.2018. godine**.

Pored nastave na predmetima na koje sam izabrana u zvanje, izvodim nastavu i na sjedećim predmetima: **Računovodstvo** (Primijenjene studije menadžmenta u Podgorici i Bijelom Polju); **Upravljačko računovodstvo** (Studije menadžmenta i Postdiplomske akademske studije (smjer: Računovodstvo i revizija)); **Računovodstveni informacioni sistem** (Osnovne akademske studije-izborni predmet), **Održivi razvoj** (Osnovne akademske studije -izborni predmet), **Ekonomika za menadžere u sportu** (Spec. studije –Program: Sportski menadžment, Fakultet za

sport i fizičko vaspitanje).

U zvanje **redovni profesor** na predmetima: Računovodstvo, Računovodstvo troškova i Upravljačko računovodstvo izabrana sam 25.12.2018. godine.

Na **Institutu sertifikovanih računovođa Crne Gore** angažovana je kao predavač na sljedećim predmetima: **Ispit 1.2 Informacije za menadžment kontrolu; Ispit 1.4 Računovodstvo troškova; Ispit 1.9 Planiranje, kontrola i menadžment performansi.**

Na **Institutu računovođa i revizora Crne Gore** izvodi nastavu na predmetu: **Finansijsko računovodstvo.**

Pored navedenih aktivnosti, u toku dosadašnjeg rada ističem i sljedeće reference:

- **Dekan** Ekonomskog fakulteta, UCG (mart 2015-april 2016);
- **Predsjednik Nacionalnog savjeta za obrazovanje** (maj 2015-oktobar 2017);
- **Prodekan** za finansije i odnos sa biznis zajednicom (novembar 2012-novembar 2014);
- **Član Savjeta za kvalifikacije** (maj 2015-oktobar 2017);
- **Podtreshnik Etičkog komiteta** (novemba 2019-)
- **Rukovodilac** umjerenja na IV godini (Računovodstvo) i na postdiplomskim studijama (smjer: Računovodstvo I revzija);
- **Rukovodilac** postdiplomskih primijenjenih magistarskih i specijalističkih studija (2011-2013);
- **Član Komisije za obrazovanje, edukaciju i organizaciju ispita** Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore (**ISRCG**) (2014-)
- **Koordinator projekta** „Acquiring practical knowledge trough “Virtual enterprise” program and internship in real companies” (MNE-HERIC-81180-PRACTing-IC-CS-16-3.1) koji se realizovao u periodu od 15.04.2016 do 31.05.2017. godine.
- **Predsjednik redakcije časopisa** “Računovodstvo i Revizija”, Računovođa doo- Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore (mart 2015 - jul 2017);
- **Član** Odbora direktora “Monteregro turist“ AD Budva (decembar 2012-avgust 2015),
- **Član** Odbora direktora HTP „Ulcinjaska rivijera“ AD Ulcinj (jul 2016-jul 2017).
- **Član Savjeta** za ekonomski razvoj Opštine Bijelo Polje (novembar, 2016-);
- **Član Savjeta** za razvoj i zaštitu lokalne samouprave (jul, 2017-).
- **Predsjednik Odbora direktora** HTP „Ulcinjaska rivijera“ AD Ulcinj (jul, 2017-).
- **Predsjednika Revizorskog odbora** „ŽICG“ AD, Podgorica (januar, 2013-),
- **Predsjednika Revizorskog odbora** „Luka Bar“ AD, Bar (novembar, 2017-),
- **Član Revizorskog odbora** „ŽPCG“ AD, Podgorica (decembar, 2017-),
- **Člana Radne grupe** za pregovaračko poglavlje 32 - Finansijski nadzor
- **Člana Radne grupe** za izradu Nacrta Zakona o računovodstvu javnog sektora (februar, 2018-)
- **Učesnik** PULSAR programa the Public Sector Accounting Education Community of Practice (EduCoP) (decembar 2017; april 2018-).
- **Učesnik** u izradi nastavnog plana i programa (reakreditacija 2017-2022) za Ekonomski fakultet UCG,
- **Učesnik** u izradi studije “Accountancy education-benchmarking study” CFRR, World Bank Group, 2016, EU REPARIS EDUCoP,
- **Savjetnik** za eksterno utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u JU Srednja ekonomska škola „Mirko Vešović“ u Podgorici (2014, 2015);
- **Član Radne grupe** za izradu obrazovnog programa Ekonomski tehničar (2016)
- **Član Konsultativne grupe** za izradu Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje, 2017-2021. godine,

- Jedna od **osnivača** NVO „Nacionalni osmjeh Crne Gore“ (2017);
- Jedna od **osnivača** DOO „CORE Consulting“ Podgorica (2018)

Autor sam većeg broja naučnih i stručnih radova koji su objavljeni u međunarodnim i domaćim časopisima (neki od njih se nalaze SSCI, Scopus i drugim relevantnim bazama). Kooautor sam univerzitetskog udžbenika „Osnovi računovodstvo“, kao i udžbenika „Računovodstvo I“ i „Računovodstvo II“ za srednju stručnu školu „Ekonomske tehničar“. Učestvovala sam na velikom broju međunarodnih i domaćih naučnih skupova, simpozijuma, konferencija i seminara, na kojima sam imala i izlaganja (*prilog: Klasifikacija biografija*).

Imala sam aktivno učešće u izradi velikog broja projekata i studija koje je realizovao Ekonomski fakultet, UCG a koji su se odnosili na procjenu vrijednosti preduzeća, restrukturiranje, privatizaciju, davanje mišljenja, izradu biznis planova, investicionih programa većeg broja kompanija i sl., od kojih su neki bili od velikog državnog značaja (*prilog: Klasifikaciona biografija*). Takođe, bila sam rukovodilac dva (Ekonomski fakultet u Ljubljani, Slovenija; Ekonomski fakultet u Mostaru, Univerzitet “Džemal Bijedić”) , kao i član tri bilateralna projekta (Vienna University for Economics and Business; Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku; Univerzitet u Banjoj Luci, Ekonomski fakultet).

U proteklom periodu obavila sam sljedeća stručna usavršavanja: Ekonomski fakultet u Ljubljani (2016; 2018); Ekonomski fakultet u Osijeku (2015); Ekonomski fakultet u Mostaru (2016; 2018); Eduniversal World convention, USA, Boston (Oktobar 2015); Vienna University for Economics and Business (2015; 2016); Centre for Financial Reporting Reform (CFRR), PULSAR (EduCoP), Vienna (decembar 2017; april 2018); University of Greenwich, England, (2007, 2009); FNEGE foundation (2005; Moldavija; 2003, Bukurešt; 2002; Bugarska); SAD, “Katz Business School”, University of Pittsburgh, Pitsburg, (maj-jun 2003.godine); Francuska, Business School Bordeaux, specijalizacija FNEGE foundation (januar, februar 2004.godine). U periodu od 16-22 maja 2018. godine po programu Erasmus + bila je predavač na Faculty of Economics, Business and Tourism, Split. Takođe, po istom programu u periodu od 17-24.jula boravila je na University of Freiberg.

1. NAUČNOISTRAŽIVAČKA DJELATNOST (od 2013. godine)

1.2. Radovi objavljeni u časopisima

1.2.1. Radovi objavljeni u časopisima koji se nalaze u međunarodnim bazama podataka

1. Novović Burić, M., Cerović Smolović, J., Lipovina Božović M., **Lalević Filipović, A.**, *Impact of economic factors on life insurance development in Western Balkan Countries*, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju i praksu, Vol.35 No.2, decembar 2017. ISSN 1331-8004, str. 331-352, (*potvrda o vodećem autorstvu u prilogu*)

<https://doi.org/10.18045/zbefri.2017.2.331>

2. **Lalević Filipović, A.**, Brkan Vejzović, A., Novović Burić, M., Vujošević, S., *A VAR analysis of the effect of macroeconomic variables on non-performing loans in Western Balkan Countries*, International Journal of Scholarly Papers, Transformations in Business & Economics (TIBE), Vo. 17, No. 2A (44A), ISSN 1648 – 4460, str.511-523

1.2.2. Radovi u međunarodnim časopisima koji se ne nalaze u bazi podataka, a imaju redovnu međunarodnu distribuciju i rezime na stranom jeziku

3. **Lalević Filipović, A.**, Martić, V., Demirović, S., *Digitalization of financial reporting in local governments of three Montenegrin regions – current situation and perspectives*, Management – Journal of Contemporary Management Issues, University of Split, Faculty of Economics, Vol. 3, 2018, ISSN 1331-0194, str.59-79, DOI <https://doi.org/10.30924/mjcmi/2018.23.1.59>

4. Martić, V., **Lalević Filipović, A.**, Radović M., *XBRL Implementation in the Banking Sector in Montenegro*, Journal of Central Banking Theory and Practice, Volume 6, No. 2, may 2017, 2, Print edition ISSN 1800-9581, Web edition ISSN 2336-9205, str. 5-22, DOI: 10.1515/jcbtp-2017-0010,
5. Novović Burić, M., Kaščelan, V., Radović, M., **Lalević Filipović, A.**, *Mechanisms of Protection from Interest Rate Risk with Reference to the Life Insurance Market in Montenegro*, Journal of Central Banking Theory and Practice, 2018, 1, Print edition ISSN 1800-9581, Web edition ISSN 2336-9205, str. 17-42, DOI: 10.2478/jcbtp-2018-0002
6. **Lalević-Filipović, A.**, Demirović, S., *The relationship between debt and profitability of stock companies in Montenegro*, Journal of Contemporary Economic and Business Issues JCEBI, Vol.3, No.2, Skopje 2016, ISSN: 1857 – 9094, Print ISSN 1857-9094, online ISSN 1857-9108, str. 19-34, <http://www.eccfjournal.mk/index.php/journal-archive/volume-3-2016/>
7. **Lalević Filipović, A.**, Drobnjak, R., *Business ethich through the prism of moral dilemmas of the accounting profession in Montenegro*, Economic thought and practice, Dubrovnik, Vol. XXVI, No. 1, 2017. ISSN 1330-1039, str.301-321.
8. **Lalević Filipović, A.**, *The modern approach to business reporting in the function of satisfying the information needs of stakeholders-review of Montenegro*, Acta Economica, ISSN 1512-858X, e-ISSN 2232-738X, Godina XIII, No. 22, February 2015, str.229-247

1.2.3. Radovi objavljeni u domaćim časopisima

9. **Lalević Filipović, A.**, Demirović, S., *Upravljačko računovodstvo održivog razvoja kao nova dimenzija razvoja računovodstva preduzeća*, Računovodstvo i revizija, 03/04 2017, ISSN 1800-6159, str.20-28
10. **Lalević Filipović, A.**, *Poslovna etika kao (ne)bitna pretpostavka kvaliteta finansijskog izvještavanja iz ugla računovodstvene profesije u Crnoj Gori*, Računovodstvo i revizija 01/02 2018, ISSN 1800-6159, str. 170-178
11. Lojpur, A., **Lalević-Filipović, A.**, Lojpur, A., *Finansijsko izvještavanje kroz prizmu menadžment i računovodstvene profesije*, Računovodstvo i revizija 5-6/ 2014, ISSN 1800-6159, str.10-16

1.3. Radovi na kongresima, simpozijumima i seminarima

1.3.1. Međunarodni kongresi, simpozijumi i seminari

12. **Lalević-Filipović, A.**, Stanković, J.: *(Un)awareness of the significance and the necessity of application of costing systems-a regarding Montenegro*, IV International Conference Entrepreneurship and innovations as precondition for economics development, Podgorica june 17, 2014, ISBN 978-86-80133-71-3, str. 343-250
13. Lojpur, A., **Lalević-Filipović, A.**, *Recovery of the countries in transition – reindustrialisation as "emergency exit", 4th REDETE Conference 2015; Researching economic development and entrepreneurship in transition economies; Graz, Austria, October 22-25; 2015, ISBN 978-99938-46-54-3, str. 362-384*
14. **Lalević- Filipović, A.**: *Izazovi računovodstvene profesije u procesu približavanja EU*, XXXV Simpozijum, Računovodstvo i menadžment privatnog i javnog sektora, Zlatibor, 22-24. Maj 2014, ISBN 978-86-475-0157-9, str. 55-76
15. **Lalević Filipović, A.**, Demirović, S., *Finansijsko izvještavanje za mala i srednja preduzeća u svijetlu evropskih integracija*, Računovodstvo i menadžment- RiM, 15. Međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Zbornik radova, Svesak II, stručni radovi, Rovinj, 2014., ISBN 978-853-7828-07-3, str. 73-85
16. **Lalević Filipović, A.**, Lojpur A., *Računovodstveno- izvještajni altruizam menadžmenta kao pretpostavka kreiranja (ne)povoljnijeg poslovnog ambijenta*, 18 th International Congress, The significance and role of accounting, auditing and finance in the process of economic recovery, Banja Vrućica, 18-20 septembra, 2014. ISBN 978-99976-620-0-2, str. 161-175
17. **Lalević Filipović, A.**, Martić, V., *Mala i srednja preduzeća kroz prizmu upravljačkog računovodstva-osvrt na Crnu Goru*, Računovodstvo i menadžment- RiM, 15. Međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Zbornik radova, Zbornik radova, Svezak I, Scientific papers, Opatija 2017, ISBN 978-953-7828-16-5, str. 127-140
18. Lojpur, A., Radović, M., **Lalević Filipović, A.**, *EUROPE 2020" Strategy As A Global Imperative For SEE Countries*, ICEIRD, The 7th International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional

- Development 5-6 June 2014, Nicosia, Cyprus, ISBN 978-9963-7355-4-9, str.210-219.
19. Stanovčić, T., **Lalević Filipović, A.**, Peković, S., *Influence of USALI methodology on the quality of financial reporting in hotel industry*, Montenegrin International Conference for Entrepreneurial Development (MICED), Proceedings Book, University of Montenegro, Faculty of Economics, ISBN 978-86-80133-72-0, str.184-194.
  20. **Lalević-Filipović, A.**, Demirović, S., *Management accounting for sustainable development as a new dimension in the accounting development of companies*, International Scientific Conference „Economy and Integration“ ICEI, Conference Proceedings, Tuzla 3-5 December 2015, ISSN 2490-2616; str. 383-398
  21. Lojpur, A., **Lalević-Filipović, A.**, *Reindustrialization as the backbone of the new development paradigm in transition countries*, 13th International Scientific Conference on Economic and Social Development, Barcelona, April 14-16, 2016, ISSN 1849-7535, str. 408-416
  22. **Lalević Filipović, A.**, Martić, V., *Savremene tendencije razvoja finansijskog izvještavanja kao prepostavke izgradnje i očuvanja ekonomije jedne zemlje-osvrt na Crnu Goru*, Zbornik radova, IV Naučno stručna konferencija sa međunarodnim učešćem „Jahorinski poslovni dani-turizam u funkciji ekonomskog razvoja“, Jahorina, 25-27. februar 2015. godine, ISSN 2303-6168, str. 81-89
  23. **Lalević-Filipović.**, Demirović, S., *Financial structure of stock companies in Montenegro in function of profitability*, 13th International Scientific Conference on Economic and Social Development, Barcelona, April 14-16, 2016, ISSN 1849-7535, str. 408-416
  24. Todorović, M., **Lalević Filipović, A.**, *Profesionalni računovođa kao faktor zaštite javnog interesa-osvrt na Srbiju i Crnu Goru*, XI Kongres računovođa i revizora Crne Gore, Međunarodni kongres, oktobar 2016, ISBN 978-9940-9399-6-0, str. 175-196
  25. **Lalević-Filipović, A.**, Đurašković, J., Radović, M. *Disparitet obrazovnog sistema i tržišta rada u Crnoj Gori – osvrt na grupu zanimanja ekonomista i menadžer*, Zbornik radova naučnog skupa- Ekonomske politike malih zemalja u uslovima evropskih integracija, Banja Luka 7-8. Februar, 2017.god.,ISBN 978-99938-46-75-8, str. 220-232
  26. **Лалевиќ-Филиповиќ, А.**, Демировиќ, С.: *Регулирање на процесот на финансиското известување во Црна Гора*, XIV Симпозијум на сметководителите на Република Македонија, Зборник на трудови, Струга, 15-17 ноември 2012, ISBN 978-9989-747-31-1, str. 333-353
  27. **Lalević Filipović, A.**, Lojpur, A., *Gender equality in Montenegro through the prism of regional representation*, 28th International Scientific Conference on Economic and Social Development, Paris, 19-20 april, 2018, ISSN 1849-7535, str. 222-230

1.3.2. Domaći kongresi simpozijumi i seminari

28. **Lalević Filipović, A.**, Demirović, S., *Uloga žene u savremenim upravljačkim i računovodstvenim poslovima sa osvrtom na Crnu Goru*, VIII Kongres računovođa i revizora Crne Gore, oktobar 2013, ISBN 978-9940-9399-3-9, str.7-20
29. **Lalević Filipović A.**, Računovodstvena ili ženska profesija, Konferencija Zapošljavanje kroz prizmu preduzetništva, Podgorica 2013, ISBN 978-86-80133-63-8., str.159-167
30. **Lalević-Filipović A.**, Demirović S., Fuglister J.: *Mogućnost uvođenja MSFI za MSP u Crnoj Gori*, VII Kongres računovođa i revizora Crne Gore, Zbornik radova „Razvoj finansijskog izvještavanja po svjetskim standardima kao podrška rastu ekonomije Crne Gore i članstvu u EU, Bečići, 2012, str. 54-68

1.5. Recenziranje

Radova u međunarodnim časopisima koji se ne nalaze u bazi podataka, a imaju redovnu međunarodnu distribuciju

31. Management – Journal of Contemporary Management Issues, University of Split, Faculty of Economics, Vol. 22 (potvrda u prilogu)
32. Journal of Contemporary Economic and Business Issues JCEBI, August, 2016 (potvrda u prilogu)

Udžbenik

33. Stanovčić, T. Analiza finansijskih izvještaja hotelsko-turističkih preduzeća, turistička organizacija Kotor, 2016, str. 1-105, ISBN 978-9940-9732-0-9.

Zbornici sa Konferencija

34. Peta Međunarodna naučna konferencija Ekonomija integracija „Uloga ekonomske misli u savremenom okruženju“ ICEI 2017 (recenzent 4 rada; dokaz u prilogu).
35. Časopis Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Istočnom Sarajevu - časopis za ekonomsku teoriju i praksu (od 2014); (dokaz u prilogu).

3.1.1. Univerzitetski udžbenik koji se koristi kod nas (ново, dopunjeno izdanje)

1. Malinić, D. Slobodan, **Lalević Filipović, M. A.**, *Osnove računovodstva*, IV izdanje, Univerzitet Crne Gore, str. 1-564, Podgorica, 2016. (*Odluka Senata br. 03-313/1 od 01.03.2017. godine*)

3.1.4. Udžbenici za preduniverzitetski nivo obrazovanja

2. **Lalević- Filipović, A.**, Lukić, B., Đurović, A., Klikovac, M., *Računovodstvo I*, 2018, Udžbenik za srednju stručnu školu Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2018.
3. **Lalević- Filipović, A.**, Lukić, B., Đurović, A., Klikovac, M., *Računovodstvo II*, 2018, Udžbenik za srednju stručnu školu, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2018.

3.3.1. Gostujući profesor na inostranim Univerzitetima

4. Faculty of Economics, Business and Tourism, University of Split, Erasmus + program, maj 2018.

3.4. Mentorstvo

3.4.2. Na postdiplomskim studijama

Akaderske magistarske studije – Ekonomski fakultet Podgorica

5. Ivanović Veselinka, Uloga i značaj upravljačkog računovodstva u postupku donošenja poslovnih odluka od strane menadžmenta preduzeća- primjer CG
6. Jaredić Sanja, Uticaj kontrolinga na uspješnost poslovanja banke sa osvrtom na bankarski sektor CG (**Nagrađen za najbolji magistarski rad od strane Centralne banke Crne Gore u 2013. godini**)
7. Đokić Mirjana, Istorijski razvoj računovodstvenog IS sa osvrtom na AD Institut za crnu metalurgiju
8. Zelenović Gordana, Uloga i značaj metoda upravljačkog računovodstva pri određivanju cijene električne energije na primjeru hiroelektrana na Vrbasu
9. Kostić Anđela, Računovodstveni dokument menadžment sistema i njegov doprinos računovodstvenoj praksi primjer Finance plus
10. Mićković Dragana, Značaj i postignuti nivo standardizacije i harmonizacija finansijskog izvještavanja
11. Čadenović Aleksandra, Mogućnost i implementacija Just - in Time sistema sa osvrtom na veleprodajna preduzeća u Crnoj Gori,
12. Petrović Dražen, Finansijsko restrukturiranje velikih poslovnih sistema sa osvrtom na AD Željeznica CG Podgorica;
13. Kapetanović Melida, Računovodstveni koncept područja odgovornosti sa osvrtom na kompanije u CG,
14. Mitrović Kristina, Primjena cost - benefit analize u odabiru optimalne varijante sa posebnim osvrtom na IT projekte;
15. Rakočević Mladen, Stečajni postupak u funkciji unapređenja poslovnog ambijenta u Crnoj Gori

Primijenjene magistarske studije menadžmenta - Podgorica

16. Radonjić Branko, Metodi obračuna troškova u funkciji donošenja poslovnih odluka u preuzeću
17. Šofranac Maja, Organizacija računovodstvene funkcije u preduzeću,
18. Kadić Dragan, Finansijska opravdanost primjene IVR -a u centrima za kontakt sa korisnicima primjer Telenor DOO,
19. Milović Vesna, Primjena i značaj etičkog kodeksa za kvalitet finansijskog izvještavanja sa osvrtom na Crnu Goru

Primijenjene specijalističke studije menadžmenta - Podgorica

20. Lekić Željka, Utvrđivanje relevantnih informacija za ocjenjivanje investicionog projekta
21. Jokić Danijela, Značaj računovodstvenog aspekta formiranja cijena za evaulaciju investicionog projekta kroz primjer PANEVIVO D.O.O.,
22. Pavićević Stefan, Finansijska ocjena investicionog projekta

3.4.3 Na dodiplomskim studijama

23. Ukupan broj mentorstava 44 ((44* 0,5) - spisak kandidata sa pratećim priložima se nalazi u prilogu)

3.5. Kvalitet pedagoškog rada

Po Odluci Vijeća Ekonomskog fakulteta br. 01/1896 od 19.07.2018. godine.

4.2. Urednik ili koeditor časopisa, knjige, urednik kontinuiranih umjetničkih programa (u trajanju dužem od 9 mjeseci)

1. **Predsjednik redakcije časopisa** "Računovodstvo i Revizija", Računovođa doo- Institutu sertifikovanih računovođa Crne Gore (mart 2015 - jul 2017);

4.3. Stručni članak

2. **Lalević Filipović, A.**, *Dometi, ograničenja i perspektiva računovodstvene profesije u Crnoj Gori*, Preduzetnik No. 8, Faculty of Economics Podgorica, 2012, ISSN 1800-8429, str. 40-43
3. **Lalević-Filipović A.**, Demirović S.: *Possibility of introduction of IFRS for SMEs*, Preduzetnik No. 9, Faculty of Economics Podgorica, 2013, ISSN 1800-8429, str. 40-44

4.6. Ostala dokumentovana stručna djelatnost

Organizacija naučnih skupova

4. Predsjednik Naučnog Odbora i Organizacionog odbora, Montenegrin International Conference for Entrepreneurial Development – Miced, UCG – Ekonomski fakultet u Podgorici, 2015. godina, Podgorica
5. Član Programskog odbora VIII Kongresa računovođa i revizora Crne Gore, Perspektive računovodstveno-finansijske profesije u procesu pridruživanja Eu, oktobar 2013, Bečići,
6. Član Programskog Odbora IX Kongresa računovođa i revizora Crne Gore, *Računovodstvena profesija u funkciji stvaranja poslovnog ambijenta za naredak preduzeća i smanjenje kreditnog rizika*, oktobar 2014, Bečići
7. Član Programskog odbora X Kongresa računovođa i revizora Crne Gore, Finansijsko izvještavanje u funkciji unapređenja kvaliteta menadžmenta, oktobar 2015, Bečići,
8. Član Programskog odbora International Scientific Conference „Economy and Integration“ ICEI, Tuzla 3-5 December 2015,
9. Član Programskog odbora International Scientific Conference, Tuzla 2017,

Učešće u realizaciji naučno-istraživačkih projekata (selektovane reference)

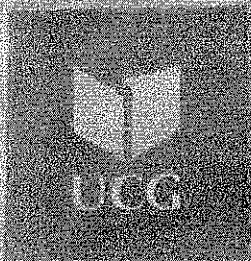
10. *Koordinator projekta* „Acquiring practical knowledge trough “Virtual enterprise” program and internship in real companies” (MNE-HERIC-81180-PRACTing-IC-CS-16-3.1) koji se realizovao u periodu od 15.04.2016 do 31.05.2017. godine.
11. *Rukovodilac međunarodnog bilateralnog projekta*: »Analiza razvoja računovodstvene profesije i njenog uticaja na unapređenje kvaliteta korporativnog izvještavanja: komparativni prikaz Crne Gore i Slovenije« (2016-2017), Univerzitet Ljubljana, Ekonomski fakultet u Ljubljani
12. *Rukovodilac međunarodnog bilateralnog projekta*: »Kauzalitet poslovnih ciklusa i strukture finansiranja preduzeća u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori-komparativna analiza«, (2016-2017), Univerzitet »Džemal Bijedić« Mostar, Ekonomski fakultet u Mostaru
13. *Član međunarodnog bilateralnog projekta*: »Mjerenje nivoa kvaliteta i kreiranje modela uvođenja korporativnog upravljanja u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori« (2016-2017), Univerzitet u Banjoj

- Luci, Ekonomski fakultet,
14. *Član međunarodnog bilateralnog projekta, "Razvoj istraživačkih kapaciteta na ekonomskim fakultetima" (2015-2016)*, naučna saradnja između Crne Gore i Austrije u partnerstvu sa Vienna University for Economics and Business
  15. *Član međunarodnog bilateralnog projekta "Upravljanje znanjem u funkciji strategije razvoja" (2015-2016)*, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku
  16. Član Konsultativne grupe za izradu dokumenta: *Strateški plan razvoja opštine Bijelo Polje, 2017-2021. godine*, Bijelo Polje 2017. godine
  17. Projekat: Valorizacija telekomunikacione infrastrukture u državnom vlasništvu, opravdanost uvođenja četvrtog operatera, naručilac Vlada Crne Gore, Ekonomski fakultet i Elektrotehnički fakultet UCG, 2014. godina.
  18. Procjena (reprocjena) akcijskog kapitala HG „Budvanska rivijera“ a.d. Budva, Ekonomski fakultet Podgorica, 2014
  19. Mišljenje o mogućim modelima iskniženja državne imovine iz bilansa AD „Marina Bar“, 2014,
  20. Društveno-ekonomska opravdanost organizacije Igara malih država 2019, Crnogorski olimpijski komitet, 2014
  21. Procjena vrijednosti imovine „Intours“ d.o.o. Podgorica“, Centar za izvrsnost u menadžmentu, Podgorica, 2014
  22. Ekonomsko-finansijska i društvena opravdanost organizacije biciklističke trke Giro d'Italia, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, 2014
  23. Pravno-finansijska analiza poslovanja FK „Sutjeska – Nikšić“ Nikšić, Ekonomski fakultet Podgorica, 2014
  24. Procjena imovine „Jadransko brodogradilište“ a.d. Bijela, 2014
  25. Investicioni program za revitalizaciju i povećanje proizvodnih kapaciteta sektora za poljoprivredu i stočarsku proizvodnju u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, Ekonomski fakultet Podgorica, 2013
  26. Procjena vrijednosti kapitala Novog duvanskog kombinata AD Podgorica i brendova Duvanskog kombinata AD Podgorica u stečaju, 2015

Ostale reference

27. **Dekan** Ekonomskog fakulteta, UCG (mart 2015-april 2016);
28. **Prodekan** za finansije i odnos sa biznis zajednicom (novembar 2012-novembar 2014);
29. **Rukovodilac** umjerenja na IV godini (Računovodstvo) i na postdiplomskim studijama (smjer: Računovodstvo I revzija);
30. **Rukovodilac** postdiplomskih primijenjenih magistarskih i specijalističkih studija (2011-2013);
31. **Predsjednik Nacionalnog savjeta za obrazovanje** (maj 2015-oktobar 2017);
32. **Član Savjeta za kvalifikacije** (maj 2015-oktobar 2017);
33. **Član Komisije za obrazovanje, edukaciju i organizaciju ispita** Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore (**ISRCG**).
34. **Član** Odbora direktora Montenegro turist“ AD Budva (decembar 2012-avgust 2015),
35. **Član** Odbora direktora Montenegro turist“ AD Budva (decembar 2012-avgust 2015), odnosno HTP „Ulcinjaska rivijera“ AD Ulcinj (jul 2016-jul 2017).
36. **Član Savjeta** za ekonomski razvoj Opštine Bijelo Polje (novembar, 2016-);
37. **Član Savjeta** za razvoj i zaštitu lokalne samouprave (jul, 2017-).
38. **Predsjednik Odbora direktora** HTP „Ulcinjaska rivijera“ AD Ulcinj (jul, 2017-).
39. **Predsjednika Revizorskog odbora** „ŽiCG“ AD, Podgorica (januar, 2013-),
40. **Predsjednika Revizorskog odbora** „Luka Bar“ AD, Bar (novembar, 2017-),
41. **Član Revizorskog odbora** „ŽPCG“ AD, Podgorica (decembar, 2017-),
42. **Člana Radne grupe** za pregovaračko poglavlje 32 - Finansijski nadzor
43. **Člana Radne grupe** za izradu Nacrta Zakona o računovodstvu javnog sektora (februar, 2018-)
44. **Učesnik** PULSAR programa the Public Sector Accounting Education Community of Practice (EduCoP) (decembar 2017; april 2018-).
45. **Učesnik** u izradi plana i programa (reakreditacija 2017-2022) za Ekonomski fakultet UCG,

46. **Učesnik** u izradi studije "Accountancy education-benchmarking study" CFRR, World Bank Group, 2016, EU REPARIS EDUCoP,
47. **Savjetnik** za eksterno utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u JU Srednja ekonomska škola „Mirko Vešović“ u Podgorici (2014, 2015);
48. **Član Radne grupe** za izradu obrazovnog programa Ekonomski tehničar (2015)
49. **Član Konsultativne grupe** za izradu Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje, 2017-2021. godine,
50. Jedna od **osnivača** NVO „Nacionalni osmjeh Crne Gore“;
51. Jedna od **osnivača** DOO „CORE Consalting“ Podgorica
52. **Ovlašćeni procjenjivač** za ekonomsku vrijednost pravnog lica sa licencom br. OP0361LF- Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore
53. **Certifikat CFRR** – World bank – Public Sector Education Community of Practice Workshop, decembar 2017, april, 2018

Univerzitet Crne Gore
Bulevar Oslobođenja, Crna Gora
81000 Podgorica, Crna Gora
t: +382 20 414 200
f: +382 20 414 200
mail: rektorat@ucg.me
web: www.ucg.me
University of Montenegro

Broj / Ref: 03-4197
Datum: 25.12.2018

Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list Crne Gore“ br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17 i 55/18) i člana 32 stav 1 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore na sjednici održanoj 25.12.2018.godine, donio je

O D L U K U O IZBORU U ZVANJE

Dr ANA LALEVIĆ-FILIPOVIĆ bira se u akademsko zvanje redovni profesor Univerziteta Crne Gore za predmete Računovodstvo, Računovodstvo troškova i Upravljačko računovodstvo na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, na neodređeno vrijeme.

SENAT UNIVERZITETA CRNE GORE
PREDSJEDNIK

Prof.dr Danilo Nikolić, rektor

**Андрић др Мирко,
редовни професор**

Рођен је 1951. године на Губавици код Мостара у Босни и Херцеговини. Дипломирао је на Економском факултету у Сарајеву 1974. године, где је и стекао диплому магистра економских наука 1979. године. Докторат економских наука одбранио је на Економском факултету у Мостару 1983. године.

Запослио се на Економски факултет у Суботици 1992. године. У звање редовног професора за ужу научну област Рачуноводство, анализе и ревизија изабран је 1996 године. Ангажован је на предметима: Ревизија, Пословна анализа, Ревизија јавног сектора. Објавио је у коауторству уџбенике: Ревизија-теорија и пракса, Анализа финансијских извештаја, Ревизија јавног сектора.

Аутор је бројних радова који су публиковани у часописима или презентовани на научним скуповима у земљи и иностранству. Из уже научне области био је ментор на десет докторских дисертација. Има богато практично искуство на пословима ревизије, анализе и процене вредности предузећа. Учесник је на већем броју научних и стручних пројеката. Члан је Савета Економског факултета у Суботици и Савета Универзитета у Новом Саду.

Име и презиме		МИРКО И. АНДРИЋ	
Звање		Редовни професор	
Назив институције у којој наставник ради са пуним радним временом и од када		Економски факултет, Суботица, од 1992. године	
Ужа научна односно уметничка област		Рачуноводство, анализа и ревизија	
Академска каријера			
	Година	Институција	Област
Избор у звање	1996	Економски факултет Суботица	Рачуноводство, анализа, ревизија
Докторат	1983	Економски факултет Сарајево	Финансије и рачуноводство
Специјализација			
Магистратура	1977	Економски факултет Сарајево	Пословне финансије
Диплома	1974	Економски факултет Сарајево	Пословне финансије
Списак предмета које наставник држи у текућој школској години			
	назив предмета	врста студија	
1.	Анализа финансијских извештаја	Основне академске студије	
2.	Ревизија	Основне академске студије	
3.	Ревизија јавног сектора	Мастер академске студије	
4.			
5.			
Репрезентативне референце			
1.	Dr Mirko Andrić, dr Dejan Jakšić, Kristina Mijić, Bojana Vuković, <i>Implementation of Accounting Software as a Support to Company Management</i> , TTEM. Tehnics technologies education management ISSN: 1840-1503, Sarajevo, 2011.		
2.	Др Мирко Андрић, Бојана Вуковић, <i>Анализа финансијског извештаја и оцена перформанси</i> , Зборник радова XV Конгреса Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске, Бања Врућица, 2011.		
3.	Др Мирко Андрић, Бојана Вуковић, <i>Улога ревизије у корпоративном управљању</i> , Зборник радова VI Конгреса рачуновођа и ревизора Црне Горе: Финансијско извештавање у функцији унапређења пословног амбијента у Црној Гори, Бечићи, 2011.		
4.	Др Јован Родић, др Гордана Вукелић, др Мирко Андрић, <i>Анализа финансијских извештаја</i> , Економски факултет, Суботица, 2011.		
5.	Dr Mirko Andrić, Kristina Mijić, dr Dejan Jakšić, <i>Financial Reporting and Characteristics of Impairment of Assets in the Republic of Serbia, According to IAS/IFRS and National Regulation</i> , Economic Annals ISSN: 0013-3264 Faculty of Economics, University of Belgrade, 2011.		
6.	Др Мирко Андрић, Бојана Вуковић, Кристина Мијић, <i>Ефекти кризе на перформансе пословања пољопривредних предузећа у Војводини</i> , часопис за Пословну економију, предузетништво и финансије, Нови Сад, 2011.		
7.	dr Dejan Jakšić, Kristina Mijić, Dr Mirko Andrić. <i>Analysis of Variations in the Performance of Audit Firms in the Republic of Serbia</i> , Economic Annals ISSN: 0013-3264 Faculty of Economics, University of Belgrade, 2012.		
8.	Др Мирко Андрић, Бојана Вуковић. <i>Улога ревизије јавних набавки у превазилажењу кризе</i> . VII Међународни Симпозијум о корпоративном управљању: Промјенама стратегија, политика и модела корпоративног управљања до превладавања кризе. Теслић, Бања Врућица: Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, 2012.		
9.	Др Мирко Андрић, Кристина Мијић. <i>Ревизија против ревизије</i> . XVI Конгрес рачуновођа и ревизора Републике Српске: Значај рачуноводства, ревизије и финансија у процесу превладавања економске кризе. Теслић, Бања Врућица: Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, 2012.		
10.	Dr Mirko Andrić, Bojana Vuković. <i>Reflections of the Crisis on the Corporate Operational Performance of Serbian Industrial Companies</i> . Strategic Management ISSN: 1821-3448.		

	Faculty of Economics Subotica, 2012.
11.	Др Мирко Андрић, др Бранко Крсмановић, др Дејан Јакшић. <i>Ревизија-теорија и пракса</i> . Економски факултет Суботица. 2012.
12.	Др Мирко Андрић. <i>Ревизија јавног сектора</i> . Економски факултет Суботица. 2012.
13.	Бојана Вуковић, др Мирко Андрић. <i>Основе за мишљење ревизора о консолидованим финансијским извештајима</i> . Рачуноводство ISSN: 1450-6114, Савез рачуновођа и ревизора Србије, Београд, 2013.
14.	Бојана Вуковић, др Мирко Андрић. <i>СТИЦАЊЕ РАЗУМНОГ УВЕРАВАЊА У ИСТИНИТОСТ И ОБЈЕКТИВНОСТ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА</i> . Часопис: Ревизор ISSN: 1450-7005. Институт за економику и финансије, Београд. 2014.
15.	Др Мирко Андрић, др Дејан Јакшић, др Кристина Мијић. <i>Актуелни утицаји информационих технологија на процес ревизије</i> . Економски факултет Суботица. 2015.
16.	Др Мирко Андрић, др Бојана Вуковић. <i>Процена природе и интензитета пословања унутар групе предузећа</i> . Анали Економског факултета у Суботици ISSN: 0350-2120. Економски факултет Суботица. 2015.
17.	Војана Vukovic, Mirko Andric, Dejan Jaksic. <i>The impact of working capital management on company's profitability: empirical evidence from Serbia</i> . CUSTOS E AGRONEGOCIO ON LINE ISSN: 1808-2882. Universidade Federal Rural de Pernambuco. Recife, 2017.

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

БРОЈ: 12- 1062

Дана: 15. XI 1996.

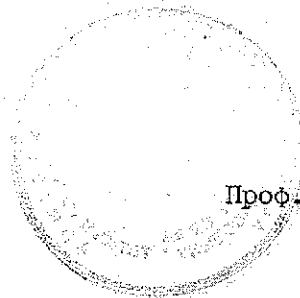
С У Б О Т И Ц А

На основу члана 86. Закона о Универзитету /"Службени гласник РС" број 54/92/, Изборно веће Економског факултета у Суботици, на својој седници од 10. октобра 1996. године, донело је једногласно следећу

О Д Л У К У

Б и р а с е АНДРИЋ ДР МИРКО, у звање редовног професора Универзитета, на Економском факултету у Суботици, за предмет Финансијска контрола и ревизија, научну област Рачуноводство, анализе и пословне финансије.

На ову Одлуку дата је сагласност од стране Наставно-научног већа Универзитета у Новом Саду 14. октобра 1996. године.

ДЕКАН,
Војин Калинић
Проф. др Војин Калинић

UNIVERZITET CRNE GORE
EKONOMSKI FAKULTET
EKONOMIJA
Broj dosijea: 1/2019

Na osnovu člana 165 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG" br. 60/03) i službene evidencije, a po zahtjevu Vukčević Predrag Milica, izdaje se

POTVRDA O STUDIRANJU

Student **Vukčević Predrag Milica**, rođena **25-04-1993** godine u mjestu **Podgorica**, opština **Podgorica**, Republika **Crna Gora**, upisana je studijske **2019/2020** godine, u **I** godinu studija, kao student koji se **samofinansira** na **akademske doktorske studije**, studijski program **EKONOMIJA**, koji realizuje **EKONOMSKI FAKULTET** - Podgorica Univerziteta Crne Gore u trajanju od **3 (tri)** godine sa obimom **180** ECTS kredita.

Studijske **2019/2020** godine prijavila je *da sluša* **6** predmeta sa **60.00** (šezdeset) ECTS kredita.

Po prvi put iz **I (prve)** godine, prijavila je *da sluša* **6** predmeta sa **60.00** (šezdeset) ECTS kredita, što iznosi **100.00%** od ukupnog broja ECTS kredita u **I** godinu.

Saglasno Statutu Univerziteta Crne Gore, **Vukčević Predrag Milica** je po prvi put prijavila *da sluša* **više od 2/3**, odnosno **66,67%** (**šezdesetšest 67/100 %**), od ukupnog broja ECTS kredita sa **I** godine i studijske **2019/2020** ima status **redovnog studenta** koji se **samofinansira**.

Uvjerenje se izdaje na osnovu službene evidencije, a u svrhu ostvarivanja prava na: (dječji dodatak, porodičnu penziju, invalidski dodatak, zdravstvenu legitimaciju, povlašćenu vožnju za gradski saobraćaj, studentski dom, studentski kredit, stipendiju, regulisanje vojne obaveze i slično).

Broj: 20 / 09 -
Podgorica, 08.09.2020 godine

SEKRETAR,

Vuković Jovanović

Na osnovu člana 165 stava 1 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG", broj 60/03.), člana 115 stava 2 Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni list CG", broj 44/14.) i službene evidencije, a po zahtjevu studenta Vukčević Predrag Milica, izdaje se

UVJERENJE O POLOŽENIM ISPITIMA

Student **Vukčević Predrag Milica**, rođena **25-04-1993** godine u mjestu **Podgorica**, opština **Podgorica**, Republika **Crna Gora**, upisana je studijske **2019/2020** godine, u **I** godinu studija, kao student koji se **samofinansira** na **doktorske akademske studije**, studijski program **EKONOMIJA**, koji realizuje **EKONOMSKI FAKULTET** - Podgorica Univerziteta Crne Gore u trajanju od **3 (tri)** godine sa obimom **180** ECTS kredita.

Student je položio ispite iz sljedećih predmeta:

Redni broj	Semestar	Naziv predmeta	Ocjena	Uspjeh	Broj ECTS kredita
1.	1	EKONOMETRIJSKI METODI I MODELI	"A"	(odličan)	8.00
2.	1	MAKROEKONOMIJA	"A"	(odličan)	8.00
3.	1	METODE EKONOMSKIH ISTRAŽIVANJA	"A"	(odličan)	6.00
4.	1	METRIKA MARKETINGA	"A"	(odličan)	8.00
5.	2	TEORIJA I MODELI ODLUČIVANJA	"A"	(odličan)	10.00

Zaključno sa rednim brojem **5**.

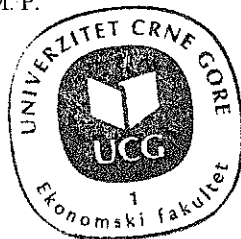
Ostvareni uspjeh u toku dosadašnjih studija je:

- srednja ocjena položenih ispita **"A" (10.00)**
- ukupan broj osvojenih ECTS kredita **40.00** ili **66.67%**
- indeks uspjeha **6.67**.

Uvjerenje se izdaje na osnovu službene evidencije, a u svrhu ostvarivanja prava na: (dječji dodatak, porodičnu penziju, invalidski dodatak, zdravstvenu legitimaciju, povlašćenu vožnju za gradski saobraćaj, studentski dom, studentski kredit, stipendiju, regulisanje vojne obaveze i slično).

Broj: 20 / 09 -
Podgorica, 08.09.2020 godine

M. P.

SEKRETAR,
Vuković Janković